

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

**ПРОФЕСІЙНА ПРАКТИКА ЗДОБУВАЧІВ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ОПП «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Чернівці. 2021

УДК 378.147.091.33-027.22:159.9

ББК 74.586.61-266я7

П 841

Друкується за ухвалою вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 11 від 30 листопада 2020 року)

Рецензенти:

Мушкевич М.І., доктор психологічних наук, завідувач кафедри практичної та клінічної психології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Романовська Д.Д., кандидатка психологічних наук, завідувача Центром практичної психології та соціальної роботи Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області

П 841

Професійна практика здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за ОПП «Практична психологія»: Навч.-метод. посібник /Укл.: *М.М.Душкевич, О.С.Лісова, В.М.Радчук.* – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім.Ю.Федьковича, 2021. 125 с.

Видання висвітлює сучасні аспекти практичної діяльності психолога, розкриває зміст практичної підготовки і завдання до всіх етапів психологічної практики, передбачених освітньо-професійною програмою бакалавра, права й обов'язки студента-практиканта й організаторів практики, вимоги до документального оформлення практики, зразки звітних матеріалів щодо підсумків практики, рекомендовану літературу. Завдання практики містять варіативну частину, адаптовану до умов дистанційного навчання.

Для студентів 2-4-х курсів спеціальності «Психологія» (спеціалізація «Практична психологія»), факультетських методистів, групових керівників, психологів баз практики.

© ЧНУ, 2021

ЗМІСТ

Передмова	4
Розділ 1. Наскрізні положення практики	7
Розділ 2. Завдання і зміст практики	16
2.1. Ознайомлювальна практика студентів 2-го курсу	16
2.2. Психодіагностична практика студентів 3-го курсу	35
2.3. Консультативна практика студентів 4-го курсу	66
Розділ 3. Критерії диференціації оцінок з практики	110
Післямова	113

ПЕРЕДМОВА

Сучасна реальність постає перед особистістю світом великих викликів і можливостей. Відповісти на перші гідно і скористатися другими сповна можна лише: а) маючи досить універсальні знання і навички, та б) постійно їх удосконалюючи і здобуваючи нові – навчаючись і переучуючись. Психологічна освіта озброює студентів досить універсальними знаннями про людину, значення яких у сучасному суспільстві неухильно зростає. Вони важливі в абсолютній більшості сфер людської діяльності і мають виражене прикладне спрямування. Тому майбутнім психологам потрібно дати не лише найсучасніші теоретичні знання, але й належну практичну підготовку, бо успішне виконання складних завдань психологічного супроводу соціальних процесів значною мірою залежить від майстерності, наукової ерудиції й культури психолога.

Формування психолога, мислячого, ініціативного, самокритичного може дати позитивні наслідки, якщо студентам уже в роки навчання у ЗВО буде створено умови, наближені до їх професійної діяльності. Психолога, як і будь-якого спеціаліста, формує не лише предметний зміст основ наук, а й постійний розвиток, удосконалення його професійних умінь і навичок.

Важливою складовою частиною підготовки майбутнього психолога є чітка організація та успішне проведення психологічної практики студентів. Під час практики кожен студент має змогу перевірити свої теоретичні знання, практичні уміння та навички з обраного фаху, виявити власні здібності, переконатися у правильності вибору майбутньої професії.

Особливим викликом для усього людства, а для сфери освіти – зокрема, стала пандемія COVID-19. Проведення практики студентів-психологів ускладнилося умовами карантину й самоізоляції. На виконання Наказу № 216 ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Романа Петришина від 01.09.2020 року на час віднесення м.Чернівці до «червоного» рівня епідемічної небезпеки навчальні та виробничі практики студентів ЧНУ були переведені у дистанційний формат. З одного боку, така форма

проведення практики може негативно позначитися на якості навчання студентів, на ефективності опанування ними практичних навичок. З іншого – онлайн-діагностика й онлайн-консультування, вебінари й онлайн-марафони ще задовго до пандемії стали невід’ємною частиною професійної діяльності практикуючих психологів. Тут уже існує своя специфічна етика, свої особливі модифікації традиційних методів роботи. Тому можна зі значною впевненістю стверджувати, що такий формат практики для студентів за певних умов допустимий. Він передбачає оволодіння магістрантами новітніми інформаційними технологіями, опанування новими засобами професійної діяльності, розвиток гнучкості, креативності для пошуку нових методів і шляхів розв’язання проблем, що постали перед сучасною людиною.

Систему безперервної психологічної практики за програмою підготовки бакалаврів складають такі види:

1. Ознайомлювальна практика для студентів II курсу.
2. Психодіагностична практика для студентів III курсу.
3. Консультативна практика для студентів IV курсу.

Кожен із видів практики визначається відповідними цілями, завданнями, змістом, формою організації та проведення.

Найважливіші завдання психологічної практики:

- використання набутих теоретичних і практичних знань, умінь і навичок у розв’язанні конкретних завдань, формування у студентів психологічної готовності до роботи;

- вироблення у майбутніх психологів умінь і навичок практичної діяльності в навчально-виховних закладах, потреби в безперервній самоосвіті;

- оволодіння сучасними методами та формами діяльності психолога, новими прогресивними технологіями роботи;

- формування творчого дослідницького підходу до діяльності психолога.

За будь-яких принципів організації психологічної практики важлива роль у забезпеченні високої якості освіти та формуванні конкурентоспроможних фахівців належить **системі оцінювання знань і навичок**. Забезпечення найбільш об’єктивного оцінювання, виконання властивих йому функцій – контролюючої

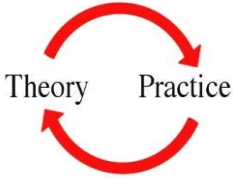
та мотивуючої – можливо реалізувати в рамках кредитно-модульної системи, як невід’ємному атрибуту Болонської декларації.

Одна з основних функцій кредитно-модульної системи – акумулююча: чітке визначення обсягів проведеної студентом роботи з урахуванням усіх видів навчальної та наукової діяльності. Сума кредитів визначає, на що здатний студент, який навчається за тією чи іншою програмою.

Запровадження кредитно-модульної системи – важливий фактор для стимулювання ефективної роботи викладача і студента, збільшення часу їх безпосереднього індивідуального спілкування у процесі навчання. Навчання за кредитно-модульною системою також активізує відповідальність студента за якість свого навчання – це особистісна характеристика, котра визнається як одна з професійно важливих для психолога.

Модуль «Практика» – це система навчальних елементів, об’єднаних ознакою відповідності визначеному об’єкту професійної діяльності. Останній розглядається як деякий обсяг навчальної інформації та практичних навичок, що має самостійну логічну структуру і зміст, що дозволяє оперувати цією інформацією у процесі розумової діяльності студента.

Для студента – майбутнього фахівця – важливо не лише осмислити й засвоїти інформацію, а й оволодіти способами її практичного застосування і прийняття рішень. Модуль «Практика» забезпечує застосування інтерактивних форм і методів роботи студентів під керівництвом психолога бази практики та викладача-методиста за умови повноцінної самостійної роботи на об’єктах майбутньої професійної діяльності.

РОЗДІЛ 1 НАСКРІЗНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Практична підготовка майбутніх психологів здійснюється відповідно до нормативних документів Міністерства освіти і науки України, «ПОЛОЖЕННЯ про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича», ухваленим ученою радою ЧНУ 31.08.2020 року, за навчальним планом спеціальності «Психологія», в рамках кредитно-модульної системи як невід’ємного атрибуту Болонської декларації.

Психологічна практика є важливою складовою навчально-виховного процесу. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх фахівців-психологів з їх практичною діяльністю, формує творче ставлення до майбутньої праці, визначає ступінь професійної здатності та рівень психологічної компетентності, що сприяє особистісно-професійному становленню фахівця через оволодіння різними видами професійної діяльності й формування потреби постійного самовдосконалення на основі самоаналізу, самовиховання, самоосвіти. Процес формування та удосконалення психологічних умінь і навичок безперервний і здійснюється впродовж навчання студента у вищому навчальному закладі та протягом усього періоду професійної діяльності психолога.

Програма психологічної практики базується на таких принципах:

1. Органічний зв’язок практики з вивченням теоретичних курсів.
2. Відповідність змісту практики, форм її проведення вимогам, які висуваються до психолога на сучасному етапі розвитку суспільства.

3. Наступність усіх видів практики, систематичність і послідовність, поступове ускладнення її змісту, форм і методів організації, а також видів діяльності студентів.

4. Комплексний характер практики на всіх етапах, який передбачає єдність навчальної та виховної роботи студентів, їх співпрацю з психологами-практиками, викладачами ВНЗ і керівниками практики.

Мета психологічної практики – опанування студентами сучасними методами наукових досліджень у різних галузях психології; формування у студентів на базі одержаних під час навчання знань професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної фахової діяльності в реальних виробничих умовах; виховання потреби постійного професійного та особистісного самовдосконалення, потреби здійснювати наукові дослідження та творчо застосовувати знання на практиці; формування у студентів психологічного світогляду як певного типу життєвої філософії, позиції щодо прийняття особистості як унікальної соціобіологічної полідетермінованої системи, що розвивається у просторі й часі, як індивідуальність.

Практика студентів-психологів передбачає безперервність та послідовність її проведення й органічне поєднання з практичними заняттями при одержанні належного обсягу теоретичних і практичних знань і вмінь відповідно до кваліфікаційних рівнів бакалавра та магістра.

Загальні завдання практики:

1. Поглиблення та закріплення теоретичних знань, одержаних студентами у процесі навчання в університеті, формування умінь і навичок застосовувати ці знання у практичній роботі.

2. Ознайомлення студентів з державними нормативно-правовими документами, які регламентують діяльність психолога у різних ланках сучасного українського суспільства.

3. Засвоєння сучасних технологій психологічної діагностики.

4. Формування умінь працювати з клієнтом.

5. Формування умінь і навичок самостійної педагогічної діяльності в різних типах навчальних закладів.

6. Формування у майбутніх психологів науково-дослідницького, творчого підходу до розв'язання проблем професійної діяльності.

7. Засвоєння морально-етичних норм психологічної діяльності, формування професійної культури, особистісних якостей.

8. Створення умов для професійного зростання та розвитку творчих здібностей, їх постійного самовдосконалення.

Навчальними планами спеціальності «Психологія», спеціалізації «Практична психологія» передбачено різні види психологічної практики, покликані забезпечити високу фахову компетентність і професійну культуру майбутніх психологів. Психологічна практика проводиться протягом 3-х років навчання. На кожному курсі студент проходить певний вид практики:

Види практики студентів спеціальності «Психологія», спеціалізації «Практична психологія»

Курс	Се- местр	Вид практики	Три- валість денна ф. навч.	Три- валість заочна ф. навч.
II	3	Ознайомлювальна	2 тижні	2 тижні
III	6	Психодіагностична	2 тижні	2 тижні
IV	7	Консультативна	4 тижні	2 тижні

Бази практики

1. Практика студентів університету проводиться на базах практики, які мають відповідати вимогам програми. Зазвичай це: школи, інтернати, дошкільні дитячі установи, позашкільні заклади, ПТУ, технікуми, психологічні служби районних, міських, обласного управління освіти, районні, міські, обласний центри сім'ї та молоді.

2. Студенти можуть самостійно з дозволу деканату підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання.

3. З базами практики (підприємствами, організаціями, установами будь-яких форм власності) завчасно укладаються договори на її проведення. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами і може визначатись як на період конкретного виду практики, так і на термін до п'яти років.

4. Розподіл студентів за базами практики оформлюється наказом по університету.

Організація та керівництво практикою

1. Організацію та керівництво практичною підготовкою студентів здійснює деканат і кафедри факультету. Навчально-методичне керівництво практичною підготовкою студентів забезпечують викладачі випускових або профільюючих кафедр відповідного структурного підрозділу університету.

2. Деканат за місяць до початку практики подає до ректорату проект наказу про проведення практики студентів і призначення керівників практики від факультету.

3. Перед практикою проводяться загальні збори студентів (інструктаж), на яких до студентів доводиться мета і завдання практики, її бази і термін, графік проведення, видається направлення на практику, необхідні методичні матеріали.

4. Безпосереднє керівництво практичною підготовкою студентів покладається на керівника від бази практики (психолога), з яким студент погоджує індивідуальний календарний план проходження практики згідно з її програмою та базою практики. Керівник від бази практики (психолог) контролює виконання студентом програми практики. Усі зауваження щодо виконання доручених завдань практикантам, порушень трудової дисципліни заносяться керівником бази практики у щоденник практиканта. Керівник практики дає письмовий висновок про виконання та засвоєння програми практичної підготовки студентом, характеризує здатність практиканта до самостійної роботи за фахом і спеціалізацією,

характеристику про проходження практики, яка друкується на бланку організації та завіряється печаткою.

5.Послідовність і порядок роботи практиканта визначає керівник практики. Робоче місце студента визначає керівник бази практики. Режим роботи, встановлений для працівників бази практики, для практиканта обов'язковий.

6.Завідувачі кафедр, які відповідають за організацію та проведення практики:

- розробляють усі організаційні питання проведення практики: графік, методичне забезпечення, керівництво, контроль, звітність і строки;

- забезпечують бази практики шляхом підготовки проєктів прямих договорів з відповідними юридичними особами (підприємствами, установами, організаціями) за 2 місяці до початку практики;

- контролюють вчасну розробку програм практики.

Підведення підсумків практики

1. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного й оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими університетом (щоденник, характеристика та інше), подається на рецензування керівникові практики від університету. Звіт має містити відомості про виконання студентом плану програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інше. Оформлюється звіт за вимогами, які встановлює університет.

2. Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) при комісії, призначеній завідуючим кафедрою. До складу комісії входять керівники практики від університету і, за можливості, від баз практики.

3.Комісія приймає залік або екзамен з практики у вищому навчальному закладі протягом перших десяти днів після завершення практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-

екзаменаційну відомість, в індивідуальний план студента (залікову книжку), а також у додаток до диплома.

Права й обов'язки студента-практиканта й організаторів практики

Обов'язки студента-практиканта

На період проходження психологічної практики студент є членом виробничого колективу і виконує всі види психологічної роботи. Студент-практикант має право з усіх питань, що виникають у процесі практики, звертатись до керівників практики від університету, адміністрації школи та психологів баз практики, вносити пропозиції щодо організації практики, проводити наукові дослідження. Кожен студент-практикант зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку організації, розпорядження її адміністрації й керівників практики. Він працює щоденно не менше чотирьох годин.

Якщо студент порушує правила внутрішнього розпорядку організації, не щоденно з'являється на практику, він може бути відкликаний з практики. Рішенням кафедри та деканату йому виставляється незадовільна оцінка.

Студент-практикант:

- протягом першого тижня практики складає індивідуальний план роботи на весь період з конкретним графіком проведення заходів та інших форм роботи;

- вивчає методи роботи психолога, його взаємодію з різними групами людей (залежно від місця проходження практики);

- бере участь у громадській роботі організації;

- студент-практикант проводить види роботи згідно зі спрямованістю (змістово-діяльнісною структурою модулів) практики.

Кожен студент під час практики може проводити певні наукові дослідження (за дорученням керівників наукових гуртків, керівників курсових, бакалаврських, дипломних магістерських робіт). Перед початком психологічної практики студент одержує поради і рекомендації від свого керівника з

наукової роботи, розробляє план і методику наукових досліджень (на час практики) з проблем, над якими він працює.

Обов'язки кафебри

- щорічно переглядати та за необхідності вносити зміни до робочих програм з кожного виду практики;
- призначати керівників практики для кожної групи студентів;
- проводити організаційно-інструктивні збори студентів перед початком практики, а після її завершення – захист практики;
- заслуховувати звіти керівників про підготовку, проведення та завершення практики, а також пропозиції щодо її удосконалення.

Обов'язки керівників психологічної практики

Факультетський керівник практики призначається деканатом з числа викладачів, які мають досвід практичної роботи. Факультетський керівник практики:

- спільно з університетським керівником практики погоджує з відділом освіти та іншими відповідними відомствами базові установи для проведення практики;
- разом з кафедрами визначає групових керівників-методистів і розподіляє студентів між ними;
- готує проєкт наказу про організацію практики студентів;
- проводить настановчі та підсумкові збори керівників-методистів і студентів факультету з питань практики;
- допомагає керівникам-методистам практики в оформленні необхідних документів;
- складає графік роботи методистів, які керують практикою, та графік консультацій студентів під час практики;
- здійснює контроль за роботою керівників-методистів, за веденням і оформленням студентами відповідної документації з питань практики.

Груповий керівник-методист практики призначається з числа викладачів ВНЗ. Керівник-методист:

- безпосередньо керує практикою групи студентів у закладі;

- організовує зустріч студентів з психологом організації (директором, його заступниками);

- допомагає студентам у підготовці та проведенні відповідних заходів;

- здійснює контроль за веденням студентами документації з практики та перевіряє її після закінчення практики;

- оцінює роботу студентів за час практики, їх ставлення до роботи;

- складає звіт про підсумки практики своєї групи студентів і подає його факультетському керівникові;

- допомагає оформити документи на оплату праці психологам баз практики за роботу з групою студентів.

Групові керівники-методисти призначаються кафедрами факультету з числа викладачів і асистентів кафедри, які мають стаж практичної роботи психологами. Вони проводять консультації для студентів-практикантів, беруть участь у нарадах з питань практики в організаціях, на кафедрі, факультеті.

Директор організації-баз практики:

- забезпечує належні умови для проведення практики;

- знайомить студентів із організацією, колективом;

- знайомить студентів з особливостями роботи психолога в організації;

- підводить підсумки практики студентів, оцінює їх роботу, затверджує характеристики студентів;

- вносить свої пропозиції кафедрам і деканату щодо вдосконалення підготовки майбутніх психологів.

Практичний психолог організації:

- знайомить студентів-практикантів з планом роботи психолога в організації;

- проводить заходи для студентів у відповідності з завданнями практики та організовує їх обговорення;

- разом з керівниками-методистами від університету визначає заходи, які повинні провести студенти;
- консультує студентів під час підготовки до заходів;
- разом з керівниками-методистами перевіряє матеріали до заходів і дає згоду на їх проведення;
- бере участь в обговоренні та оцінці заходів, проведених студентами;
- бере участь у обговоренні з директором організації результатів практики, підписує протоколи спостережень, психодіагностики та консультацій, складає характеристику про діяльність студента за період практики.

РОЗДІЛ 2

ЗАВДАННЯ І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПРАКТИКА

2 КУРС, 3-Й СЕМЕСТР

Ознайомлювальна практика проводиться з метою ознайомлення студентів-психологів зі структурою системи психологічної служби в Україні та її функціональними підрозділами, а також з особливостями професійної діяльності практичного психолога.

Завдання ознайомлювальної практики:

- познайомити студентів із системою психологічної служби в закладах освіти та її структурою через перебування й роботу в одному з її підрозділів;

- познайомити з основними нормативно-правовими документами, що регулюють діяльність практичного психолога, специфікою і напрямками роботи психолога в окремих навчально-виховних закладах (загальноосвітніх школах, ліцеях, гімназіях, дошкільних навчальних закладах);

- ознайомити із правами, обов'язками психолога, методами роботи, планами і програмами діяльності практичного психолога відповідного закладу;

- вивчати науково-методичне забезпечення діяльності психолога закладу;

- вивчати досвід роботи практичного психолога загальноосвітньої школи (чи іншого підрозділу психологічної служби);

- розвивати особистісні професійні здібності студентів: комунікативну компетентність, критичність і гнучкість мислення, креативність, цілеспрямованість;

- засвоювати етику професійної діяльності психолога.

Ознайомлювальна практика покликана сприяти початковому накопиченню професійного досвіду, поглибленню та вдосконаленню професійних знань, умінь, навичок; а також стимулювати розвиток професійної самосвідомості майбутніх психологів і виховувати у студентів почуття поваги до професії психолога, персональної відповідальності, засвоєння моделі спеціаліста, якому властиві риси людини з високою внутрішньою культурою і розвиненими професійними якостями.

Тривалість практики – 2 тижні (10 робочих днів) не менше 4-х годин щодня.

Види діяльності студентів-практикантів:

- складання індивідуального плану проходження практики;
- ділове спілкування;
- інтерв'ювання;
- ознайомлення з нормативною та робочою документацією практичного психолога;
- спостереження за професійною діяльністю практичного психолога;
- пропаганда психологічних знань (просвітницька діяльність);
- ведення щоденника практики;
- підготовка та оформлення звіту;
- здійснення самоаналізу проходження практики.

База ознайомлювальної практики: загальноосвітні школи, школи-інтернати, позанавчальні заклади, регіональні психологічні служби, реабілітаційні центри, служби зайнятості і працевлаштування, консультативні центри та центри соціальних служб, громадські організації та ін.

Зміст практики

Завдання	Результати роботи студента
<i>Підготовчий етап (Змістовий модуль 1)</i>	
1. Участь у настановчому інструктажі. Ознайомлення з вимогами до практики	Оформлення щоденника практики (взірець оформлення щоденника – Додаток 1) Складання графіку роботи на практиці (дні і час роботи студента-практиканта на базі практики – взірець у Додатку 2)
<i>Основний етап (Змістовий модуль 2)</i>	
2. Знайомство з базою практики, адміністрацією, психологом установи, а також з історією створення самого закладу (базі практики) та його психологічної служби.	Короткий опис історії установи-базі практики (консультативного центру, навчального закладу, громадської організації) та історії створення психологічної служби установи (3-5 сторінок А4 друкованого тексту).
3. Ознайомлення з індивідуальним планом роботи психолога, складання власного індивідуального плану роботи на практику	Індивідуальний план проходження практики (дивись Додаток 3)
4. Знайомство з організацією діяльності психологічної служби на базі практики (у школі, консультативному центрі, громадській організації тощо): кабінет психолога, нормативна та робоча документація психолога, посадова інструкція психолога, етичні аспекти роботи психолога.	1) Ознайомлення з нормативними документами МОНУ щодо психологічної служби (ксерокопії основних документів з позначенням маркером найважливіших моментів і вказівок) 2) Ознайомлення з робочою документацією, яку веде психолог у навчальному закладі (ксерокопії взірців основних документів так, щоб була зрозуміла їх структура) 3) Ознайомлення з правилами оформлення індивідуальних карт учнів (клієнтів). Взірець індивідуальної карти. 4) Опис роботи з документами

Завдання	Результати роботи студента
	<p>(нормативними, звітними, робочими; до 3-х сторінок А4 друкованого тексту; перелік документів у Додатку 4).</p> <p>4) Опис кабінету психолога та його облаштування.</p> <p>5) Ксерокопія посадової інструкції практичного психолога закладу з позначенням маркером найважливіших моментів</p> <p>6) Ксерокопія Етичного кодексу психолога (з позначенням маркером найважливіших етичних правил)</p>
<p>5.Знайомство з формами та напрямками професійної діяльності психолога установи. Спостереження за діяльністю практичного психолога. Інтерв'ю з психологом.</p>	<p>1) Фіксація у щоденнику практики результатів спостереження за професійною діяльністю психолога (із зазначенням її видів і відповідної видам специфіки: просвітницька, психопрофілактична, психокорекційна, психодіагностична науково-дослідницька)</p> <p>2) Запис інтерв'ю з психологом на аркушах А4 (у вигляді таблиці, де в першій колонці наводяться поставлені психологові запитання, а в другій – його відповіді; взірець запитань до інтерв'ю - у Додатку 5).</p> <p>3) Безпосередня участь у тих видах роботи психолога, котрі визначені керівником від бази практики. Ця діяльність студента-практиканта також має знайти своє відображення у щоденнику практики.</p>
<i>Завершальний етап (Змістовий модуль 3)</i>	
<p>6.Підведення підсумків практики та оцінювання діяльності студентів.</p>	<p>1) Підготовка та остаточне оформлення звітної документації з практики.</p> <p>2) Опис власних вражень від роботи</p>

Завдання	Результати роботи студента
	<p>психолога, самоаналіз практики: рефлексія власних очікувань та отриманих результатів, від діяльності психолога та усвідомлення правильності свого професійного вибору (у вигляді есе - до 2-х сторінок А4 друкованого тексту у довільній формі)</p> <p>3)Характеристика студента-практиканта, надана керівником від бази практики за його підписом і під-писом керівника бази практики (ди-ректора чи начальника установи; взірець характеристики – у Додатку 6).</p>

Варіативні завдання практики для дистанційного формату

На виконання Наказу № 216 ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Романа Петришина від 01.09.2020 року, на час віднесення м.Чернівці до «червоного» рівня епідемічної небезпеки навчальні та виробничі практики студентів ЧНУ проводяться у дистанційній формі. У зв'язку з цим для студентів пропонуються до виконання такі види практичних завдань:

Завдання	Результати роботи студента
<i>Підготовчий етап (Змістовий модуль 1)</i>	
1.Участь у настановчому інструктажі онлайн на платформі GoogleMeet або Zoom. Ознайомлення з вимогами до практики	Оформлення щоденника практики.
<i>Основний етап (Змістовий модуль 2)</i>	
2. Знайомство з базою	Складання графіку роботи на практиці (дні

Завдання	Результати роботи студента
<p>практики, адміністрацією, психологом установи під час онлайн-зустрічі, а також з історією створення самого закладу (бази практики) та його психологічної служби.</p>	<p>і час взаємодії студента-практиканта в онлайн-форматі з психологом від бази практики). Короткий опис історії установи-бази практики (консультативного центру, навчального закладу, громадської організації) та історії створення психологічної служби установи (3-5 сторінок А4 друкованого тексту).</p>
<p>3.Ознайомлення з індивідуальним планом роботи психолога, складання власного індивідуального плану роботи на практику</p>	<p>Індивідуальний план проходження практики.</p>
<p>4.Знайомство з організацією діяльності психологічної служби на базі практики (у школі, консультативному центрі, громадській організації тощо): кабінет психолога, нормативна та робоча документація психолога, посадова інструкція психолога, етичні аспекти роботи психолога.</p>	<p>1) Ознайомлення з нормативними документами МОНУ щодо психологічної служби. 2) Ознайомлення з робочою документацією, яку веде психолог у навчальному закладі. 3) Ознайомлення з правилами оформлення індивідуальних карт учнів (клієнтів). Взірець індивідуальної карти. 4) Зняти і записати короткий (до 10 хв.) відеоогляд основних документів, з якими працює практичний психолог, і які регламентують його професійну діяльність. 5) Ксерокопія посадової інструкції практичного психолога закладу з позначенням маркером найважливіших моментів 6)Роздрукувати Етичний кодекс психолога https://upsihologa.com.ua/etychnyi_kodeks_psyhologa.html (з позначенням маркером найважливіших етичних правил)</p>
<p>5.Знайомство з формами та напрямками</p>	<p>1) Записати онлайн-зустріч на платформі GoogleMeet або Zoom з практичним</p>

Завдання	Результати роботи студента
<p>професійної діяльності психолога установи. Інтерв'ю з психологом. Методична робота.</p>	<p>психологом – керівником від бази практики й інтерв'ю з ним. Інтерв'ю окремо задокументувати письмово (у вигляді таблиці, де в першій колонці наводяться поставлені психологові запитання, а в другій – його відповіді; приклад питань – у Додатку 5).</p> <p>2) Підготувати мультимедійну презентацію (20-25 слайдів) за допомогою PowerPoint або Prezi на будь-яку актуальну для практичного психолога бази практики тему, відповідно до плану його роботи на поточний місяць. Презентацією поділитися з керівником від бази практики і представити на захисті практики.</p> <p>3) Підібрати перелік (15-20 позицій) сучасної (останні 5 років) наукової та методичної літератури по проблемі, яка буде визначена практичним психологом бази практики як актуальна відповідно до плану його роботи на поточний рік. Перелік із зазначенням теми оформити за вимогами (http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/spuslit-1557135224.pdf) роздрукувати у 2-х екземплярах для психолога від бази практики і для звіту.</p> <p>4) Підготувати ментальну карту або інфографіку по одному з алгоритмів (на вибір студента за узгодженням з керівником від бази практики) діяльності працівників психологічної служби. Опиратися на посібник <i>«Алгоритми діяльності працівників психологічної служби»</i> за загальною редакцією В.Г.Панка. Ментальну карту готувати в одній з програм: MindMeister, MindMup, XMind, MindJet Mindmanager або іншій.</p>

Завдання	Результати роботи студента
	<p>Тут корисним буде огляд http://slaidik.com.ua/oglyad-17-bezkoshtovnih-program-dlya-stvorennya-intelekt-kart/. Ментальну карту або інфографіку роздрукувати у форматі А2 на цупкому папері в кольорі в 2-х екземплярах – для бази практики і для звіту по практиці на кафедрі.</p> <p>5) Брати участь у вебінарах, майстер-класах для психологів разом із практичним психологом від бази практики. Форма звітності – конспект семінару чи майстер-класу.</p>
<i>Завершальний етап (Змістовий модуль 3)</i>	
<p>6. Підведення підсумків практики та оцінювання діяльності студентів.</p>	<p>1) Підготовка та остаточне оформлення звітної документації з практики.</p> <p>2) Опис власних вражень від роботи психолога, самоаналіз практики: рефлексія власних очікувань та отриманих результатів, від діяльності психолога та усвідомлення правильності свого професійного вибору (у вигляді есе - до 2-х сторінок А4 друкованого тексту у довільній формі)</p> <p>3) Характеристика студента-практиканта, дана керівником від бази практики за його підписом та підписом керівника бази практики</p>

Звітна документація за результатами практики

(Подається на кафедру не пізніше, ніж через тиждень після закінчення проходження практики, за 3-4 дні до призначеної дати захисту практики – Змістовий модуль 4)

1. Індивідуальний графік роботи практиканта на базі практики (підписаний керівником практики від бази практики і самим студентом).

2. Індивідуальний план роботи студента-практиканта (підписаний керівником практики від бази практики і самим студентом).
3. Історія створення і розвитку бази практики та її психологічної служби.
4. Взірці нормативної, робочої та звітної документації психолога з відповідними помітками, зробленими студентом, що свідчать про її опрацювання ним.
5. Опис роботи з документами (нормативними, звітними, робочими; до 3-х сторінок А4 друкованого тексту) (у випадку онлайн-формату практики – відеоогляд).
6. Взірець посадової інструкції психолога установи з відповідними помітками, зробленими студентом, що свідчать про її опрацювання ним.
7. Роздруківка Етичного кодексу психолога з відповідними помітками, зробленими студентом, що свідчать про її опрацювання ним.
8. Взірці індивідуальних карт учнів (клієнтів).
9. Опис кабінету психолога (у випадку онлайн-формату практики – не подається)
10. (Відео)Запис інтерв'ю з психологом.
11. Щоденник практики (ведеться в окремому зошиті або на аркушах А4 у друкованому варіанті; керівник від бази практики підписується за кожен день роботи студента-практиканта вкінці опису цього дня, а також на титульній сторінці щоденника).
12. Есе «Мої особисті враження від ознайомлювальної практики»
13. Характеристика на студента (за підписами керівника від бази практики – психолога і керівника бази практики – директора чи начальника, а також з печаткою установи).
14. У випадку онлайн-формату практики ще додаються а) презентація у роздрукованому й електронному вигляді, б) перелік наукової та методичної літератури, в) ментальна карта або інфографіка у роздрукованому вигляді, г) конспект вебінару, якщо такий відвідували.

Рекомендована література

1. Перелік документів: *нормативно правова документація*: http://cmsps.kr.sch.in.ua/zakonodavcha_baza/dokumenti_scho_reglamentuyutj_diyaljnistj/
2. *типова документація психолога*: http://osvita.ua/doc/files/news/652/65201/LIST_MON_1_9_477_24_07_2019.pdf
3. Навчально-методичний посібник «*Нормативно-правові документи України, що регламентують працю психолога в різних сферах практичної діяльності*» <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/12487/2/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%20%28%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%29-min.pdf>
4. Посібник «*Алгоритми діяльності працівників психологічної служби*» за загальною редакцією В.Г.Панка, за посиланням https://drive.google.com/file/d/1ekCuF_cAdr_nXk_Rts5rrMmTGvVeFpoK/view?usp=sharing.
5. *Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М.* Словарь-справочник по психодиагностике – СПб.: Питер, 2000. – 528 с.
6. *Возрастная и педагогическая психология* / Под ред. *М.В.Гомезо, М.В.Матюхина, Т.С.Михальчук.* – М.: Просвещение, 1984. – 256 с.
7. *Дубровина И.В. и др.* Рабочая книга школьного психолога. – М.: Просвещение, 1991. – 304 с.
8. *Дубровина И.В.* Школьная психологическая служба. – М.: Педагогика, 1991. – 232 с.
9. *Карандашев В.Н.* Психология: Введение в профессию: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Смысл; Академия, 2005. – 382 с.
10. *Мясоїд П.* Наука і практика у роботі психолога // Психологія і суспільство. 2004. №3. С.3-71.

11. *Овчарова Р.В.* Практическая психология образования: Учеб. пособие для студ. психол. фак. университетов. – М.: Академия, 2003. – 448 с.
12. Основи практичної психології / *В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева* та ін.: Підручник. К., 1999. – 536 с.
13. *Панок В.Г.* Концепція національної соціально-психологічної служби // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 1994. – № 2-3. – С. 17-27.
14. *Панок В.Г.* Українська практична психологія: визначення, структура та завдання (фрагмент) // Практична психологія та соціальна робота. – 1997. – № 10. – С. 8-10.
15. *Панок В.Г., Цушко І.І., Обухівська А.Г.* Психологічна служба системи освіти України: проблеми та шляхи розвитку // Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України. – К.: Ніка-Центр, 2005. – С. 11-23.
16. Положення про психологічну службу в системі освіти України. Наказ Міносвіти № 230 від 03.07.93 р. // Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. – К. 1994. – С. 129-133.
17. *Приходько Ю.О.* Практична психологія: введення у професію. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2008. – 180 с.
18. Професійно-орієнтовані завдання з психології: Навчальний посібник / За ред. *О.Л.Музики*. Навчальний посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 566 с.
19. *Сівак С.* Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.–72 с.

Титульна сторінка щоденника практики

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Ю.Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи**

Щ О Д Е Н Н И К

ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

студентом _____ групи денної (заочної) форми навчання
спеціальності «Психологія»,
спеціалізації «Практична психологія»

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики (повна назва) _____

Керівник практики від бази практики

(ПІБ, посада)

Керівник практики від факультету

(ПІБ, посада)

Дата початку _____

Дата завершення _____

Чернівці – 20__

Взірець оформлення щоденника*

Дата	Вид роботи	Короткий зміст роботи	З ким проводилось	Кількість осіб	Кількість годин

*У випадку онлайн-формату практики щоденник також заповнюється. Фіксуються усі види робіт, у т.ч. відеозйомка, підготовка інфографіки, презентації тощо.

Додаток 2

Графік роботи студента-практиканта на базі практики*

(взірець)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Керівник практики від бази практики:

посада, ПІП, підпис

«__» _____ 20__ р.

День	Дата	Години роботи на базі практики

Студент ____ групи ____ курсу

підпис

(ПІП)

* Складається на підставі графіка роботи психолога бази практики та з урахуванням вимог кафедри до проходження практики

Індивідуальний план проходження практики*

(взірець)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Керівник практики від бази практики:

посада, ППП, підпис

«__» _____ 20__ р.

№ з/п	Зміст роботи	Примітки

Студент ____ групи ____ курсу _____

підпис

(ППП)

* Складається на підставі місячного плану роботи психолога бази практики та змістово-діяльній структури модулів практики

Перелік нормативних документів роботи психолога

1. Положення про психологічну службу.
2. Положення про психологічний кабінет.
3. Нормативи часу на різні види роботи психолога.
4. План роботи психолога на рік.
5. План роботи психолога на місяць.
6. Журнал щоденного обліку роботи.
7. Тижневий графік роботи.
8. Журнали проведення корекційно-відновлювальної та розвивальної роботи.
9. Журнали психологічного аналізу занять.
10. Інформація про форми і терміни звітності.
11. Зразки звітів.

Орієнтовний план інтерв'ю з психологом*

1. У чому полягає специфіка Вашої роботи як психолога цього закладу?
2. З якими труднощами Ви найчастіше зустрічаєтеся у своїй роботі? Як їх долаєте?
3. Які, на Вашу думку, найважливіші професійні якості та уміння практичного психолога?
4. Наведіть приклад успішного розв'язання Вами професійної проблеми. Що, на Вашу думку, Вам найбільше допомогло це зробити?
5. Наведіть приклад проблеми, яку не вдалося до кінця розв'язати. Чому так сталося? Що Вам завадило?
6. Як Ви справляєтеся з тим значним емоційним напруженням, котре властиве Вашій професійній діяльності?
7. Як змінилося Ваше сприйняття своєї професії від моменту початку Вашого навчання за фахом і до сьогодні? Що найважливіше про свою роботу і про себе у ній Ви усвідомлюєте сьогодні?
8. Що Ви можете побажати студентам-психологам, виходячи з власного досвіду?

*Студент-практикант може додати до цього переліку ті запитання, які цікавлять особисто його щодо професійної діяльності психолога установи-бази практики

**ХАРАКТЕРИСТИКА
СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА**

_____ (прізвище, ініціали)

проходив психологічну ознайомлювальну практику в

_____ (повна назва установи)

з _____ по _____

Назвати види робіт, у яких брав участь практикант, ступінь проявлених ним умінь і навичок, ставлення його до роботи

Виконання громадських доручень, контакт з колективом

Зауваження щодо виконання програми практики і організаторських здібностей практиканта, готовність до самостійної роботи (за фахом)

Дата " _____ " _____ 20__ р.

Підпис керівника практики
від організації _____

Підпис керівника організації _____

М.П.

Титульна сторінка звіту про проходження практики

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Ю.Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

З В І Т
ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

студентом _____ групи денної (заочної) форми навчання
спеціальності «Психологія»,
спеціалізації «Практична психологія»

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики (повна назва) _____

Керівник практики від бази практики

(ПІБ, посада)

Керівник практики від факультету

(ПІБ, посада)

Звіт захищений з оцінкою

(прописом)

Чернівці – 20__

ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ПРАКТИКА

3 КУРС, 6-Й СЕМЕСТР

Психодіагностична практика студентів-психологів на 3 курсі є логічним продовженням курсів «Практикум з психології», «Психодіагностика» та «Експериментальна психологія» і передбачає практичне закріплення фахових знань, отриманих за весь період навчання.

Мета психодіагностичної практики: формування навичок самостійної практичної роботи психолога через оволодіння психо-діагностичними методами та способами психодіагностичної діяльності, через вивчення досвіду психологів-провідних фахівців СПС; сприяння набуттю вміння отримувати інформацію за допомогою наукових методів шляхом спостережень та експерименту й узагальнення результатів досліджень; удосконалення навичок організації та виконання професійно-орієнтованих завдань, складовими яких є проведення психологічних досліджень (оцінка особистісних якостей, особливостей інтелектуального та емоційного розвитку, специфіки міжособистісної взаємодії); сприяння розвитку творчої ініціативи та наукового мислення; розвиток професійної інтуїції; сприяння особистісному зростанню.

Завдання психодіагностичної практики:

- ознайомлення студентів з особливостями проведення індивідуальної та групової психологічної діагностики;
- відпрацювання навичок застосування психодіагностичних методик;
- практичне освоєння психодіагностичної, референто- та соціометричної процедур;
- вивчення особистості школяра та учнівського колективу;

- ознайомлення зі специфікою діагностування клієнтів різного віку;
- оволодіння навичками патопсихологічного діагностування;
- вироблення навичок спостереження за респондентом;
- формування вміння аналізувати та узагальнювати результати психодіагностичного дослідження;
- формування уміння написати заключення за результатами індивідуальної та групової психодіагностики;
- оволодіння навичками оформлення результатів дослідження, звітної документації, формулювання висновків з проведеної роботи;
- виховання ціннісного ставлення до людини, зокрема толерантного, співчутливого і коректного ставлення до людей;
- розвиток особистісних професійних здібностей студентів: незаангажованого критичного мислення, спостережливості, уміння мотивувати клієнта;
- засвоєння етики професійної діяльності психолога-діагноста.

Практика здійснюється шляхом проведення психодіагностичних досліджень і виконання індивідуальних завдань з вивчення особливостей особистості або групи за нормальних умов і при наявності психічної патології.

Проводячи психодіагностичну роботу, студент-практикант повинен досконало знати процедуру дослідження та інструкцію, скласти протокол, чітко реєструвати емпіричні показники, зіставляти результати діагностики з результатами спостереження за поведінкою досліджуваного. Протоколи індивідуальних досліджень повинні містити інформацію про особливості виконання досліджуваним тестових завдань. Зокрема, має бути відображено особливості встановлення контакту психолога і досліджуваного, ступінь інтересу досліджуваного до виконання запропонованих завдань, спосіб їхнього виконання, темп роботи, рівень працездатності тощо.

Тривалість практики – 2 тижні (10 робочих днів) не менше 4-х годин щодня.

Види діяльності студентів-практикантів:

- складання індивідуального плану проходження практики;
- спостереження;
- психодіагностична;
- методична робота;
- пропаганда психологічних знань (просвітницька діяльність);
- науково-дослідницька;
- ведення щоденника практики;
- підготовка та оформлення звіту;
- здійснення самоаналізу проходження практики.

Бази психодіагностичної практики: Соціально-психологічний цент ЧНУ, загальноосвітні школи, дошкільні навчальні заклади, школи-інтернати, позанавчальні заклади, регіональні психологічні служби, реабілітаційні центри, служби занятості і працевлаштування, центри соціальних служб, громадські організації та ін.

Зміст практики

Завдання	Результати роботи студента
<i>Підготовчий етап (Змістовий модуль 1)</i>	
1. Участь у настановчому інструктажі. Ознайомлення з вимогами до практики.	Оформлення щоденника практики (взірець оформлення щоденника – Додаток 1) Складання графіка роботи на практиці (дні і час роботи студента-практиканта на базі практики – взірець у Додатку 2)
<i>Основний етап (Змістовий модуль 2)</i>	
2. Ознайомлення з місячним планом роботи психолога, складання власного індивідуального плану роботи на практику на основі плану психолога	Індивідуальний план роботи на практику (дивись Додаток 3).

Завдання	Результати роботи студента
з урахуванням завдань практики, отриманих на кафедрі	
3. Ознайомлення з методиками, які використовує психолог-психодіагност	Перелік методик, які використовує психолог-психодіагност у своїй практичній діяльності
4. Ознайомлення з діяльністю психолога-психодіагнosta	Протоколи спостереження за проведенням психологом: - індивідуальної психодіагностики (мінімум 2 індивідуальних випадки; візирець протоколу спостереження – у Додатку 4); - групової психодіагностики (мінімум 1 групова психодіагностика; візирець протоколу спостереження – у Додатку 5).
5. Проведення студентом-практикантом індивідуальної психодіагностики самостійно під супервізією психолога (мінімум 3 випадки відповідно до робочого плану психолога установи)	Заповнення протоколів індивідуальної психодіагностики (див. Додаток 6). Висновки за результатами індивідуальних випадків психодіагностики
6. Проведення студентом-практикантом групової психодіагностичної процедури самостійно під супервізією психолога (мінімум 2 групових психодіагностики відповідно до робочого плану психолога установи)	Зведені таблиці результатів групової психодіагностики. Протоколи групової психодіагностики. Висновки за результатами групової психодіагностики (Додаток 7) Розширений план виступу за результатами групової психодіагностики на батьківських зборах або педраді, або виховній годині, або перед трудовим колективом чи іншою групою, якій можуть бути цікаві та важливі результати

Завдання	Результати роботи студента
	групової діагностики (відповідно до мети групової діагностики).
7. Подальше знайомство з формами та напрямками професійної діяльності психолога установи. Спостереження за діяльністю практичного психолога.	Безпосередня участь у тих видах роботи психолога, котрі визначені керівником від бази практики. Ця діяльність студента-практиканта також має знайти своє відображення у щоденнику практики.
<i>Завершальний етап (Змістовий модуль 3)</i>	
8. Підведення підсумків та оцінювання діяльності студентів	<p>1) Підготовка та остаточне оформлення звітної документації з практики.</p> <p>2) Опис власних вражень від роботи психологом-психодіагностом, самоаналіз практики: рефлексія власних очікувань та отриманих результатів, від діяльності психолога та усвідомлення специфіки психодіагностичної роботи у співвідношенні з власними уміннями й здібностями (у вигляді есе - до 2-х сторінок формату А4 друкованого тексту у довільній формі)</p> <p>3) Характеристика студента-практиканта, дана керівником від бази практики за його підписом і підписом керівника бази практики (директора чи начальника установи; взірць характеристики – у Додатку 8)</p>

**Варіативні завдання практики
для дистанційного формату**

На виконання Наказу № 216 ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Романа

Петришина від 01.09.2020 року, на час віднесення м.Чернівці до «червоного» рівня епідемічної небезпеки навчальні та виробничі практики студентів ЧНУ проводяться у дистанційній формі. У зв'язку з цим для студентів пропонуються до виконання такі види практичних завдань:

Завдання	Результати роботи студента
<i>Підготовчий етап (Змістовий модуль 1)</i>	
1. Участь у настановчому інструктажі. Ознайомлення з вимогами до практики.	Оформлення щоденника практики (взірець оформлення щоденника) Складання графіка роботи на практиці (дні і час взаємодії студента-практиканта в онлайн-форматі з психологом від бази практики).
<i>Основний етап (Змістовий модуль 2)</i>	
2. Ознайомлення з місячним планом роботи психолога, складання власного індивідуального плану роботи на практику на основі плану психолога з урахуванням завдань практики, отриманих на кафедрі	Індивідуальний план роботи на практику.
3. Ознайомлення з методиками, які використовує психолог-психодіагност	Перелік методик, які використовує психолог-психодіагност у практичній діяльності
4. Практичне опанування психодіагностичною діяльністю психолога	1) Підготувати для колег-психологів навчально-методичний відео-огляд (до 20 хв.) цікавої психодіагностичної методики (з демонстрацією цієї методики або її елементів) або актуальної фахової літератури з психодіагностики (з цитуванням або ілюструванням уривків цих джерел). 2) Підготувати для застосування з метою опитування та тестування учасників освітнього процесу чи інших категорій респондентів, мінімум, 1 анкету (обсягом приблизно 15-20 запитань) та

Завдання	Результати роботи студента
	<p>одну психодіагностичну методичку (обсягом приблизно 50-60 запитань) з використанням GoogleForms.</p> <p>3)Проводити опитування та психодіагностику за допомогою GoogleForms (мінімум 1 анкета + 1 психодіагностична методика і 10 респондентів). Обробити результати. Заповнити протоколи індивідуальної психодіагностики. Висновки за результатами індивідуальних випадків психодіагностики. Зведені таблиці результатів групової психодіагностики. Висновки за результатами групової психодіагностики.</p>
<p>5. Подальше знайомство з формами та напрямками професійної діяльності психолога установи. Спостереження за діяльністю практичного психолога.</p>	<p>1)Підготувати мультимедійну презентацію (20-25 слайдів) за допомогою PowerPoint або Prezi на будь-яку актуальну для практичного психолога бази практики тему, відповідно до плану його роботи на поточний місяць. Презентацією поділитися з керівником від бази практики і представити на захисті практики.</p> <p>2)Підібрати перелік (15-20 позицій) сучасної (останні 5 років) наукової та методичної літератури з проблеми, яка буде визначена практичним психологом бази практики як актуальна відповідно до плану його роботи на поточний рік. Перелік із зазначенням теми оформити за вимогами http://vipppo.org.ua/files/pedposhyk/spuslit-1557135224.pdf роздрукувати у 2-х екземплярах для психолога від бази практики і для звіту.</p> <p>3)Підготувати ментальну карту або інфографіку по одному з алгоритмів (на вибір студента за узгодженням з керівником від бази практики)</p>

Завдання	Результати роботи студента
	<p>діяльності працівників психологічної служби. Опирається на посібник «Алгоритми діяльності працівників психологічної служби» за загальною редакцією В.Г.Панка. Ментальну карту готувати в одній з програм: MindMeister, MindMup, XMind, MindJet Mindmanager або іншій. Тут корисним буде огляд http://slaidik.com.ua/oglyad-17-bezkoshtovnih-program-dlya-stvorenniya-intelekt-kart/. Ментальну карту або інфографіку роздрукувати у форматі А2 на цупкому папері в кольорі в 2-х приміниках – для бази практики і для звіту по практиці на кафедрі.</p> <p>4) Брати участь у вебінарах, майстер-класах для психологів разом із практичним психологом від бази практики. Форма звітності – конспект семінару чи майстер-класу.</p> <p>5) Безпосередня участь у тих видах роботи психолога, які визначені керівником від бази практики. Ця діяльність студента-практиканта також має знайти своє відображення у щоденнику практики.</p>
Завершальний етап (Змістовий модуль 3)	
5. Підведення підсумків та оцінювання діяльності студентів	<p>1) Підготовка та остаточне оформлення звітної документації з практики.</p> <p>2) Опис власних вражень від роботи психологом-психодіагностом, самоаналіз практики: рефлексія власних очікувань та отриманих результатів, від діяльності психолога й усвідомлення специфіки психодіагностичної роботи у співвідношенні з власними вміннями та здібностями (у вигляді есе - до 2-х сторінок формату А4 друкованого тексту у довільній формі)</p>

Завдання	Результати роботи студента
	3) Характеристика студента-практиканта, дана керівником від бази практики за його підписом та підписом керівника бази практики (директора чи начальника установи)

ВАЖЛИВО! Перед початком психодіагностики **ОБОВ'ЯЗКОВО** ознайомитися з етичними принципами роботи психодіагноста. Відеолекція Дмитра Смилова «Етичні принципи роботи психодіагноста» <https://www.youtube.com/watch?v=jYXISgTlu6A>

Проводячи **діагностичну** роботу, студент-практикант повинен досконало знати процедуру дослідження та інструкцію, складати протокол, чітко реєструвати емпіричні показники, зіставляти результати діагностики з результатами спостереження за поведінкою досліджуваного. Протоколи індивідуальних досліджень повинні містити інформацію про особливості виконання досліджуваним тестових завдань. Зокрема, має бути відображено особливості встановлення контакту психолога і досліджуваного, ступінь інтересу досліджуваного до виконання запропонованих завдань, спосіб їхнього виконання, темп роботи, рівень працездатності тощо.

Психодіагностична робота відповідно до закладу, де проходить практика, може здійснюватися за допомогою таких методик:

1. Діагностика особистісних характеристик:

- методика діагностики акцентуацій характеру К. Леонгарда;
- 16-факторний особистісний опитувальник Р. Кеттелла;
- методика дослідження особистості «Дім-Дерево-Людина»;
- шкала оцінки психічного розвитку дитини В. Манової-Томової (від 4 до 52 тижнів; від 1 до 3 років);
- методика «Психологічна група ризику – ПГР» (Л.А.Лепіхова, В.О.Татенко);
- каузометрія (Є. Головаха, О. Кронік);

- тест інтелекту Д. Векслера (для дітей);
- методика «Малюнок сім'ї» (на вибір – інтерпретація за Г.Т.Хоментаском, за методом Л.Кормана, за кінетичним малюнком сім'ї Р.Бернсом);
- визначення рівня розумового розвитку за методикою ШТРР;
- методика діагностики акцентуацій характеру Х. Шмішека;
- методика діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса;
- методика «Незакінчені речення» (модифікація С.І.Подмазіна);
- методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку (Н.М.Стадненко, Т.Д.Ілляшенко, А.Г.Обухівська).

2. Діагностика психічних станів:

- методика діагностики оперативної оцінки самопочуття, активності і настрою (САН);
- методика діагностики показників і форм агресії А.Басса й А.Даркі;
- методика діагностики самооцінки Ч.Д.Спілбергера та Ю.Л.Ханіна;
- кольоровий тест М.Люшера;
- методика діагностики рівня невротизації Л.І.Вассермана;
- методика діагностики рівня емоційного вигорання В.В.Бойка;
- експериментально-психологічна методика вивчення фрустраційних реакцій С.Розенцвейга;
- методика експрес-діагностики властивостей нервової системи за психомоторними показниками Є.П.Ільїна;
- методика експрес-діагностики рівня психоемоційної напруги О.С.Копіна, К.О.Суслова, Е.В.Заїкіна.

3. Діагностика міжособистісних стосунків у колективі:

- методика діагностики міжособистісних відносин Т.Лірі;
- методика діагностики соціально-психологічної адаптації К.Роджерса і Р.Даймонда;
- методика «Q-сортування» В.Стефансона;
- методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки К.Томаса;
- методика діагностики між особистісних стосунків («соціометрія») Дж.Морено;

- методика вивчення особливостей спілкування школярів у класному колективі та комунікабельності як характерологічної риси особистості В.І.Абраменка, М.В.Левченка;
- методика оцінки психологічної атмосфери в колективі А.Ф.Фідпера;
- експрес-методика вивчення соціально-психологічного клімату в колективі О.С.Михалюка і А.Ю.Шаліто.

4. Діагностика професійно важливих якостей працівників:

- опитувальник внутрішньої мотивації Р.Раяна (адаптація В.О.Климчука, О.Л.Музики);
- методика професійного самовизначення (тест Голланда);
- методика вивчення динаміки здібностей (МВДЗ) О.Л.Музики;
- карта дослідження особистості К.К.Платонова;
- методика діагностики особистості за допомогою психометричного тесту С.Деллінгера;
- методика вивчення професійно важливих якостей спеціалістів системи «людина-техніка»;
- малюнковий тест «Ділові ситуації» Н.Г.Хитрової;
- методика самооцінки ділових й особистісних якостей керівника (менеджера);
- методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т.Елерса;
- методика діагностики особистості на мотивацію до уникнення невдач Т.Елерса;
- ергономічна контрольна карта.

При підборі психодіагностичного інструментарію студент-практикант керується насамперед переліком рекомендованих методик, які застосовує у своїй роботі психолог-керівник від бази практики. В окремих випадках студенти-практиканти можуть самостійно розробляти анкети різних типів для отримання додаткової інформації про респондентів. Однак їх застосування без попереднього узгодження з психологом-керівником від бази практики неприпустиме!

При виборі і підготовці психодіагностичного інструментарію варто опиратися на рекомендації УНМЦ

ППСР «Застосування діагностичних мінімумів у діяльності працівників психологічної служби».

URL: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psycholohiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/navchalno-metodychni-materialy-dlya-psycholohiv/psychodiahnostychna-robota/>

*МОН України рекомендує працівникам психологічної служби застосовувати у своїй діяльності **методичні рекомендації, орієнтовні циклограми діяльності працівників психологічної служби різних типів закладів освіти**, розроблені Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи.*

URL: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psycholohiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/navchalno-metodychni-materialy-dlya-psycholohiv/psychodiahnostychna-robota/>

Проведення *індивідуальної психодіагностики* включає власне проведення самого дослідження, обробку його результатів, аналіз та інтерпретацію даних кожної методики, складання загальної психологічної характеристики досліджуваного і розробку рекомендацій.

Групова психодіагностика включає проведення дослідження, обробку результатів, аналіз та інтерпретацію даних.

Звітна документація за результатами практики

(Подається на кафедру не пізніше, ніж через тиждень після закінчення проходження практики для перевірки керівникові від кафедри. Усі матеріали збираються у картонну папку із зав'язками. На папку наклеюється титульна сторінка, взірць якої - у Додатку 8)

1. Індивідуальний графік роботи практиканта на базі практики (підписаний керівником практики від бази практики і студентом).
2. Індивідуальний план роботи студента-практиканта (підписаний керівником практики від бази практики і студентом).

3. Щоденник практики (ведеться в окремому зошиті або на аркушах А4 у друкованому варіанті; керівник від бази практики підписується за кожен день роботи студента-практиканта вкінці опису цього дня, а також на титульній сторінці щоденника).
4. Перелік методик, які використовує психолог-психодіагност у своїй практичній діяльності
5. Протоколи спостереження за індивідуальними (не менше 2-х) та груповими (не менше 1) випадками психодіагностики, проведеними психологом-керівником від бази практики. (у випадку онлайн-формату проходження практики не подається).
6. Протоколи індивідуальних (не менше 3-х) та групових (не менше 2) психодіагностичних процедур, проведених студентом-практикантом під супервізією психолога-керівника від бази практики. (у випадку онлайн-формату проходження практики кількість протоколів може бути інша).
7. Поширений план виступу за результатами групової психодіагностики на батьківських зборах або педраді, або виховній годині, або перед трудовим колективом чи іншою групою, котрій можуть бути цікаві та важливі результати групової діагностики (відповідно до мети групової діагностики). (у випадку онлайн-формату проходження практики не подається).
8. Есе «Я і психологічна діагностика як моя професійна діяльність... »
9. Характеристика студента (за підписами керівника від бази практики – психолога і керівника бази практики – директора чи начальника, а також з печаткою установи).
10. У випадку онлайн-формату практики ще додаються а) презентація у роздрукованому та електронному вигляді, б) перелік наукової та методичної літератури, в) ментальна карта або інфографіка у роздрукованому вигляді, г) конспект вебінару, якщо такий відвідували, д) відзняті відеоматеріали.

Рекомендована література

1. Перелік документів: *нормативно правова документація*:
http://cmsps.kr.sch.in.ua/zakonodavcha_baza/dokumenti_scho_reglamentuyutj_diyaljnistj/
2. *типова документація психолога*:
http://osvita.ua/doc/files/news/652/65201/LIST_MON_1_9_477_24_07_2019.pdf
3. Навчально-методичний посібник «*Нормативно-правові документи України, що регламентують працю психолога в різних сферах практичної діяльності*»
<http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/12487/2/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%20%28%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%29-min.pdf>
4. Посібник «*Алгоритми діяльності працівників психологічної служби*» за загальною редакцією В.Г.Панка, за посиланням
https://drive.google.com/file/d/1ekCuF_cAdr_nXk_Rts5rrMmT_GvVeFpoK/view?usp=sharing.
5. Авторські програми з психології / Упоряд. О. Главник. – К.: Шкільний світ, 2002. – 112 с.
6. Адаптація дитини до школи / Упорядники: С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 111 с.
7. *Анастаси А., Урина С.* Психологическое тестирование. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 688 с.
8. *Афанасьева Н.В., Малухина Н.В., Пашина М.Г.* Профориентационный тренинг для старшеклассников «Твой выбор». – СПб.: Речь, 2007. – 366 с.
9. *Байярд Р.Т., Байярд Д.* Ваш беспокойный подросток. – М.: Просвещение, 1991. – 224 с.
10. *Бакли Р., Кэйпл Дж.* Теория и практика тренинга. – СПб.:Питер, 2002. – 352с.
11. *Биркенбиль Ф.* Коммуникационный тренинг: Наука общения для всех. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 352 с.

12. *Бишон С.* Тренинг асертивности. – СПб.: Питер, 2001. – 208 с.
13. Блог психологів закладів освіти Славутича /Електронний ресурс. Адреса доступу: <http://slavpsyh.blogspot.com/>
14. *Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М.* Словарь-справочник по психодиагностике – СПб.: Питер, 2000. – 528 с.
15. *Вачков И.В.* Общие тренинговые методы. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: Учебное пособие. – М.: Ось-89, 2000. – 224 с.
16. *Выбойщик И.В., Шакуров З.А.* Личностный многофакторный опросник Р.Кеттелла: Учебное пособие. – Челябинск: Изд. ЮУрГУ, 2000. – 54 с.
17. *Горбунова В.В.* Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія соціальна робота. – 2005. – № 3. – С. 18-23.
18. *Гришин В.В., Лушин П.В.* Методики психодиагностики в учебно-воспитательном процессе. – М.: Москва, 1990. – 64 с.
19. Диагностика эмоционально-нравственного развития / ред. и сост. И.Б.Дерманова. – СПб.: Речь, 2002. – 176 с.: ил.
20. Диагностика і корекція емоційних станів молодших школярів / Укладачі: Л.А. Лавренчук, Л.А. Скаковська, Є.С. Клецова. – Житомир, 2002. – 47 с.
21. Документація психолога / Упорядник Т. Гончаренко. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 120 с.
22. *Драгунский В.В.* Цветовой личностный тест: практическое пособие. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, 2001. – 448 с., ил.
23. *Дубровина И.В. и др.* Рабочая книга школьного психолога. – М.: Просвещение, 1991. – 304 с.
24. Интеллектуальні здібності дитини / Упорядники: С.Максименко, К.Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 96 с.
25. К. Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
26. *Кипнис М.* Тренинг креативности.– М.: Ось-89, 2005. – 128 с.
27. *Климов Е.А.* Психология профессионального самоопределения. – М.: Академия, 2005. – 304 с.
28. Комплекс програм і методичних рекомендацій з організації і проведення педагогічної практики з психології / Л.В.

- Долинська, О.В. Скрипченко, Т.М.Лисянська та інші. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2006. – 141 с.
29. *Коробко С.Л., Коробко О.І.* Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 416 с.
30. *Леніхова Л.А., Татенко В.О.* Методика: «Психологічна група ризику – ПГР» // Психологія. Науково-методичний збірник. – К.: Освіта, 1993. – Випуск № 41.
31. Методичний вісник міського методичного кабінету Відділу освіти Селидівської міської ради /Електронний ресурс. Адреса доступу <http://selydove-mmk.dn.sch.in.ua/Files/downloadcenter/%D0%A7%D0%95%D0%A0%D0%92%D0%95%D0%9D%D0%AC%202015.pdf>
32. Методичні рекомендації по проведенню тренінг-курсу для підлітків з питань просвітницької роботи щодо здорового способу життя. – К.: Міленіум, 2002. – 48 с.
33. Многофакторная личностная методика Р. Кеттелла: Учебно-методическое пособие / А.Н. Капустина. – СПб.: Речь, 2007. – 100 с. (Серия: Практикум по психодиагностике).
34. *Морено Я.Л.* Социометрия: Экспериментальный метод и наука об обществе / Пер. с англ. – М.: Академический проект, 2001. – 384 с.
35. *Музика О.Л.* Теоретичні засади розробки методики вивчення динамічних механізмів розвитку творчих здібностей та тренінгу ціннісної підтримки особистісного росту // Науковий звіт про виконання II етапу наукового проекту ДФФД 07.07.00092 «Творчість як засіб особистісного росту та гармонізації людських стосунків». – Житомир, 2005. – С. 6-27.
36. *Немов Р.С.* Психология: Учеб. для студентов высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 632 с.

37. *Овчарова Р.В.* Практическая психология образования: Учеб. пособие для студ. психол. фак. университетов. – М.: Академия, 2003. – 448 с.
38. *Основи психодіагностики. Навчальний посібник.* – К.: Главник, 2006. – 144 с. – (Серія «Психологічний інструментарій»).
39. *Перькова О.И., Сазанова Л.И.* Интеллектуальный тренинг: учебно-методическое пособие для учителей и родителей. – СПб.: Речь, 2002. – 221 с.
40. *Практикум з психодіагностики / Укладачі: Музика О.О., Остринська В.М., Остринський В.В.* – Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 1999. – 167 с.
41. *Практикум по возрастной и педагогической психологии / Под ред. А.И. Щербакова.* – М.: Просвещение, 1987. – 232 с.
42. *Пряжников Н.С.* Профессиональное и личностное самоопределение. – М.: Институт практической психологии; Воронеж: МОДЭК, 1996. – 246 с.
43. *Психодіагностика. Проблеми и исследования / Под ред. К.М. Гуревича.* – М.: Педагогика, 1981. – 232 с.
44. *Психодіагностика: Теория и практика / Под ред. Н.Ф. Тальзиной.* – М.: Прогресс, 1986. – 208 с.
45. *Психологічна деонтологія: етичні кодекси: Хрестоматія / Уклад. В.О. Климчук.* – К.: МАУП, 2005. – 88 с.
46. *Психолого-педагогическая диагностика личности будущего учителя в системе профессиональной ориентации. / Под ред. В.Ф. Моргун.* – К.: РУМК, 1990. – 64 с.
47. *Робота психолога у закладах освіти. Збірник нормативних документів / Укладач: І.С. Загурська.* – Житомир, 2001. – 58 с.
48. *Рогов Е.И.* Настольная книга школьного психолога: Учеб. пособие: В 2 кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. – Кн. 1: Система работы психолога с детьми разного возраста. – 384 с.
49. *Рогов Е.И.* Настольная книга школьного психолога: Учеб. пособие: В 2 кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. – Кн. 2: Работа психолога со взрослыми. Коррекционные приёмы и упражнения. – 480 с.

50. Розвивальні та корекційні заняття психолога / Упорядник Т. Гончаренко. – 2-ге вид., стереотипне. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 120 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
51. *Рубинштейн С.Я.* Методика Коса // Рубинштейн С.Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике. – М.: Апрель-Пресс, Изд. Института Психотерапии, 2004. – С.69-71.
52. *Сівак С.* Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи.– Тернопіль: Підручники і посібники, 2001.–72с.
53. *Собчик Л.Н.* Методы психологической диагностики: Диагностика межличностных отношений. Выпуск 3. – М., 1990. – 48 с.
54. *Собчик Л.Н.* Методы психологической диагностики: Метод цветowych выборов модифицированный цветовой тест Люшера. Выпуск 2. – М., 1990. – 88 с.
55. *Собчик Л.Н.* Методы психологической диагностики: Стандартизованный многофакторный метод исследования личности. Выпуск 1. – М., 1990. – 76 с.
56. *Худик В.А.* Психологическая диагностика детского развития: Методы исследования. – К.: Освіта, 1992. – 220 с.
57. *Шевандрин Н.И.* Психодиагностика, коррекция и развитие личности: Учеб. для студентов высш. учеб. зав. – 2-е изд. – М.: Гуманит. изд. центр ВАЛДОС, 2001. – 512 с.
58. *Шумакова Н.Б., Щербанова Е.И., Щербо Н.П.* Исследование творческой одаренности с использованием тестов П.Торренса для младших школьников // Вопросы психологии. – 1991. – №1. – С. 27-32.

Титульна сторінка щоденника практики

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Ю.Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи**

Щ О Д Е Н Н И К

ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

студентом _____ групи денної (заочної) форми навчання
спеціальності «Психологія»,
спеціалізації «Практична психологія»

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики (повна назва) _____

Керівник практики від бази практики

(ПІБ, посада)

Керівник практики від факультету

(ПІБ, посада)

Дата початку _____

Дата завершення _____

Чернівці – 20__

Взірець оформлення щоденника*

Дата	Вид роботи	Короткий зміст роботи	З ким проводилось	Кількість осіб	Кількість годин

*У випадку онлайн-формату практики щоденник також заповнюється. Фіксуються усі види робіт, у т.ч. відеозйомка, підготовка інфографіки, презентації тощо.

Додаток 2

Графік роботи студента-практиканта на базі практики*

(взірець)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Керівник практики від бази практики:

посада, ПІП, підпис

«__» _____ 20__ р.

День	Дата	Години роботи на базі практики

Студент ____ групи ____ курсу

підпис

(ПІП)

* Складається на підставі графіка роботи психолога бази практики та з урахуванням вимог кафедри щодо проходження практики

Індивідуальний план проходження практики*

(взірець)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Керівник практики від бази практики:

посада, ППП, підпис

«__» _____ 20__ р.

№ з/п	Зміст роботи	Примітки

Студент ____ групи ____ курсу _____

підпис

(ППП)

* Складається на підставі місячного плану роботи психолога бази практики та змістово-діяльнісної структури модулів практики

**Протокол спостереження за індивідуальною діагностикою,
проведеною психологом
(взірець)**

Дата (строки) проведення _____

Дитина (учень/студент) _____

Клас (група) _____

Мета обстеження _____

Хто звернувся _____

Тематика звернення (запит) _____

Короткий опис звернення: _____

Зміст проведеної роботи

Короткий зміст психо-діагностичного обстеження	Психологічні засоби та прийоми, використані психологом-психодіагностом
<i>Мотивування респондента (досліджуваного) до участі у психодіагностичній процедурі (коротко опишіть, як психолог мотивував респондента до участі в дослідженні)</i>	(Тут зазначте психологічні засоби і прийоми, які психолог використав для заохочення)
<i>Характеристика контакту з респондентом (опишіть контакт психолога з респондентом)</i>	(Зазначте, які психологічні засоби та прийоми застосовував психолог, щоб налагодити контакт)
<i>Характеристика ставлення респондента до обстеження (опишіть ставлення респондента до обстеження)</i>	(Зазначте, які психологічні засоби та прийоми застосовував психолог, щоб оптимізувати ставлення респондента до обстеження)

<p><i>Використані методики</i> (назвіть використані методики)</p>	
<p><i>Інструкція досліджуваному та особливості пред'явлення методик</i> (сформулюйте інструкцію, як вона звучала в цьому обстеженні)</p>	<p>(Зазначте, які психологічні засоби і прийоми застосував психолог для подання інструкції)</p>
<p><i>Особливості виконання досліджуваним (респондентом) завдань психодіагностичної процедури</i> (коротко опишіть, як респондент працював над виконанням завдань тесту чи методики, як реагував на коригуючі зауваження, якщо такі були з боку психолога, наскільки проявляв зацікавленість у результатах)</p>	<p>(Зазначте, чи сприяв якимось психолог формуванню мотиву експертизи у досліджуваного. Які прийоми застосовував для допомоги досліджуваному, якщо це було необхідно)</p>
<p><i>Зворотній зв'язок психолога респонденту. Завершення діагностики</i> (Коротко опишіть, як відбувалося завершення діагностичної процедури)</p>	<p>(Зазначте, які психологічні засоби і прийоми застосував психолог для завершення психодіагностичного обстеження)</p>

Висновки за результатами психологічної діагностики _____

Висновки за результатами спостереження _____

Додаток 5

**Протокол спостереження за групою психодіагностикою,
проведеною психологом
(взірець)**

Дата (строки) проведення _____

Мета дослідження _____

Психодіагностичний інструментарій: _____

Характеристика вибірки:

Клас/група _____

Кількість дітей (учнів/студентів) _____

Вік від _____ до _____ років. Середній вік _____ років.

_____ дівчат (____%), _____ хлопців (____%).

Зміст проведеної роботи

Короткий зміст психодіагностичного обстеження групи	Психологічні засоби та прийоми, використані психологом-психодіагностом
<i>Мотивування досліджуваної групи до участі у психодіагностичній процедурі (коротко опишіть, як психолог мотивував респондентів до участі в дослідженні)</i>	(Тут зазначте психологічні засоби та прийоми, які психолог використав для заохочення)
<i>Інструкція досліджуваним та особливості пред'явлення методик (сформулюйте інструкцію, як вона звучала в цьому обстеженні; коротко зазначте, як були подані методики, зокрема, в якому порядку)</i>	(Зазначте, які психологічні засоби і прийоми застосував психолог для наведення інструкції. Висловіть свої міркування, чому саме таку послідовність методик вибрав діагност, і чи

	виправданий, на Вашу думку, такий порядок)
<i>Особливості виконання досліджуваними (респондентами) завдань психодіагностичної процедури (коротко опишіть, як респонденти працювали над виконанням завдань методик, як реагували на коригуючі зауваження, якщо такі були з боку психолога, наскільки проявляли зацікавленість у результатах)</i>	(Зазначте, чи сприяв якимось психолог формуванню мотиву експертизи у досліджуваних. Які прийоми застосовував для допомоги досліджуваним, якщо це було необхідно)
<i>Зворотній зв'язок психолога досліджуваній групі. Завершення діагностики (Коротко опишіть, як відбувалося завершення діагностичної процедури)</i>	(Зазначте, які психологічні засоби та прийоми застосував психолог для завершення психодіагностичного обстеження)

Висновки за результатами психологічної діагностики _____

Висновки за результатами спостереження _____

Додаток 3

до листа Міністерства освіти і науки України

від 24.07.2019 № 1/9-477

ПРОТОКОЛ
індивідуальної психологічної діагностики

_____ (ПІБ здобувача освіти)

Дата (термін) проведення: _____

Клас (група): _____

Вік: _____

Хто звернувся (ПІБ, статус): _____

Причина звернення (запиту): _____

Мета діагностики: _____

Зміст проведеної роботи (назви використаних методик, опис поведінки під час проведення дослідження, емоційні реакції, характер спілкування з дорослими тощо):

Висновки: _____

Рекомендації: _____

Практичний психолог (прізвище, ініціали) (підпис)

Додаток 5

до листа Міністерства освіти і науки України

від 24.07.2019 № 1/9-477

ПРОТОКОЛ
групової психологічної діагностики

Дата (терміни) проведення: _____

Мета діагностики: _____

Проблема (зміст):

Діагностичний інструментарій:

Характеристика вибірки: (кількість, вік, гендерна характеристика тощо)

Результати діагностики:

Висновки:

Рекомендації:

Практичний психолог

(прізвище, ініціали)

(підпис)

**ХАРАКТЕРИСТИКА
СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА**

_____ (прізвище, ініціали)

проходив психологічну психодіагностичну практику в

_____ (повна назва установи)

з _____ по _____

Назвати види робіт, у яких брав участь практикант, ступінь проявлених ним умінь і навичок, ставлення його до роботи

Виконання громадських доручень, контакт з колективом

Зауваження щодо виконання програми практики й організаторських здібностей практиканта, готовність до самостійної роботи (за фахом)

Дата ” ____ ” _____ 20__ р.

Підпис керівника практики
від організації _____

Підпис керівника організації _____

М.П.

Титульна сторінка звіту про проходження практики

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Ю.Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

З В І Т
ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

студентом _____ групи денної (заочної) форми навчання
спеціальності «Психологія»,
спеціалізації «Практична психологія»

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики (повна назва) _____

Керівник практики від бази практики

(ПІБ, посада)

Керівник практики від факультету

(ПІБ, посада)

Звіт захищений з оцінкою

(прописом)

Чернівці, 20 _____

КОНСУЛЬТАТИВНА ПРАКТИКА

4 КУРС, 7-Й СЕМЕСТР

Консультативна практика студентів-психологів на 4 курсі є логічною ланкою в оволодінні знаннями і практичними вміннями психолога-консультанта й органічно доповнює навчальні курси «Основи психоконсультування» та «Психотерапевтичні методи роботи». Вона потрібна для закріплення і поглиблення теоретичних знань, набуття досвіду самостійної роботи та практичних навичок і знань зі спеціальності.

Мета консультативної практики: оволодіння навичками самостійної психоконсультативної та тренінгової роботи; формування професійної позиції психолога; сприяння розвитку творчої ініціативи та наукового мислення при виконанні завдань, пов'язаних з науковим психологічним дослідженням; розвиток професійної інтуїції; сприяння особистісному зростанню.

Завдання консультативної практики:

- відпрацювання навичок індивідуального та групового психологічного консультування під супервізією керівника;
- оволодіння навичками проведення психологічного тренінгу;
- ознайомлення з особливостями психологічного консультування різних категорій клієнтів;
- оволодіння навичками психопрофілактичної роботи;
- аналіз літератури, збір, опрацювання й узагальнення емпіричного матеріалу для виконання індивідуального науково-психологічного дослідження;
- розвиток особистісних професійних здібностей студентів: креативності, активного слухання, емпатійності, толерантності, стресостійкості;

- засвоєння етики професійної діяльності психолога-консультанта.

Практика здійснюється шляхом надання психо-консультативних послуг різним категоріям населення, шляхом розробки і проведення психодіагностичних процедур, а також групових психологічних (тренінгових, розвиваючих, консультативних) занять з клієнтами.

Тривалість практики – 4 тижні (20 робочих днів) не менше 4-х годин щодня.

Види діяльності студентів-практикантів:

- складання індивідуального плану проходження практики;
- спостереження;
- консультування;
- тренінг;
- розвивальна робота;
- методична робота;
- пропаганда психологічних знань (просвітницька діяльність);
- науково-дослідницька;
- ведення щоденника практики;
- підготовка й оформлення звіту;
- здійснення самоаналізу проходження практики.

Бази психоконсультативної практики: Соціально-психологічний центр ЧНУ, загальноосвітні школи, школи-інтернати, позанавчальні заклади, регіональні психологічні служби, реабілітаційні центри, служби зайнятості і працевлаштування, консультативні центри й центри соціальних служб, громадські організації та ін.

Зміст практики

Завдання	Результати роботи студента
<i>Підготовчий етап (Змістовий модуль 1)</i>	
1. Участь у настановчому інструктажі.	Оформлення щоденника практики (взірець оформлення щоденника – Додаток 1)
Ознайомлення з вимогами щодо	Складання графіка роботи на практиці (дні і час роботи студента-практиканта на базі практики – взірець у Додатку 2)

Завдання	Результати роботи студента
практики.	
<i>Основний етап (Змістовий модуль 2)</i>	
2. Ознайомлення з місячним планом роботи психолога, складання власного індивідуального плану роботи на практику на основі плану психолога з урахуванням завдань практики, отриманих на кафедрі	Індивідуальний план роботи на практику (див. Додаток 3).
3. Ознайомлення з діяльністю психолога-консультанта	Протоколи спостереження за проведенням психологом: - індивідуальної консультації (мінімум 2 індивідуальні консультації; протоколи обсягом до 2 сторінок кожен; взірць – у Додатку 4); - групової консультації (мінімум 1 групова консультація; протокол обсягом до 2 сторінок; взірць у Додатку 5).
4. Проведення студентом-практикантом індивідуальних консультацій самостійно під супервізією психолога (мінімум 3 консультації)	Заповнення протоколів індивідуальних консультацій (див. Додаток 6). Висновки за результатами індивідуальних консультацій
5. Проведення студентом-практикантом групових тематичних консультацій самостійно під	План-конспект групової консультації (див. Додаток 7) Висновки за результатами групової консультації Зняти промовідео (до 4 хвилин) кафедри практичної психології для профорієнтації старшокласників і запропонувати його під

Завдання	Результати роботи студента
супервізією психолога (мінімум 2 консультації)	час проведення онлайн-профорієнтаційної консультації. Один з можливих прикладів (з поправкою на тривалість ролика – тут вона завелика): https://www.youtube.com/watch?v=4rKWzAvwNjc
6. Подальше знайомство з формами та напрямками професійної діяльності психолога установи. Спостереження за діяльністю практичного психолога.	Безпосередня участь у тих видах роботи психолога, котрі визначені керівником від бази практики. Ця діяльність студента-практиканта також має знайти своє відображення у щоденнику практики.
7. Реалізація індивідуального науково-дослідницького завдання	Тези за результатами дослідження (обсягом 3 сторінки)
<i>Завершальний етап (Змістовий модуль 3)</i>	
8. Підведення підсумків та оцінювання діяльності студентів	1) Підготовка й остаточне оформлення звітної документації з практики. 2) Опис власних вражень від роботи психологом-консультантом, самоаналіз практики: рефлексія власних очікувань та отриманих результатів, від діяльності психолога та усвідомлення специфіки психо-консультативної роботи у співвідношенні з власними вміннями й здібностями (у вигляді есе - до 2-х сторінок формату А4 друкованого тексту у довільній формі) 3) Характеристика студента-практиканта, дана керівником від бази практики за його підписом та підписом керівника бази практики (директора чи начальника)

Завдання	Результати роботи студента
	установи; взірець характеристики – у Додатку 8)

Групова консультація може мати вигляд профорієнтаційного заняття.

Профорієнтаційне заняття відбувається у старших класах у формі просвітницької бесіди чи тренінгу з елементами психодіагностики.

Студент-практикант попередньо повинен:

1. Сформулювати мету заняття.
2. Сформулювати назву заняття (цікаву, яка відповідає меті).
3. Продумати конкретні завдання, які будуть виконуватися на занятті: про що інформувати, що обговорити, які психологічні особливості діагностувати, що розвинути, сформувати, актуалізувати тощо.
4. Роздати агітаційні матеріали кафедри практичної психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи ЧНУ.
5. Визначити структуру заняття (вступна, основна і заключна частини), вправи.
6. Описати використані вправи.
7. Оформити роботу за взірцем:

Профорієнтаційне заняття для учнів 10-11 класів
(тема)

Мета заняття:

Завдання:

- 1.
- 2.

Час заняття: 45 хвилин

Структура заняття: №	Назва вправи	Час (хв.)	Матеріали

Індивідуальне науково-дослідницьке завдання

Даний вид роботи виконується студентом-практикантом відповідно до плану написання курсової роботи на 4 курсі у співпраці з науковим керівником його курсової роботи та за погодженням з психологом-керівником від бази практики.

У випадку, якщо та вибірка, яка доступна практиканту на базі практики для дослідження, не відповідає завданням його курсової роботи, виконання науково-дослідницького завдання може обмежитися проведенням пілотажного дослідження або – у крайньому випадку такої невідповідності – теоретико-методологічним дослідженням, що знаходить своє відображення у тезах.

Орієнтовна програма виконання індивідуального науково-дослідницького завдання

Етап виконання ІНДЗ	Зміст роботи студента та відповідні завдання	Результат роботи студента
Методологічний і теоретичний аналіз проблеми (1 тиждень)	1. Визначити предмет і об'єкт дослідження. 2. Сформулювати мету і завдання курсової роботи. 4. Здійснити теоретичний аналіз обраної наукової проблеми. 5. Почати формувати список наукової літератури. 6. Розробити систему наукових припущень (гіпотез) дослідження та його методологічні засади. 7. Визначити дослідницьку стратегію та створити детальну програму дослідження.	1. Обґрунтування курсової роботи (вступ – 3-4 ст.) 2. Первинний варіант списку наукової літератури з визначеної проблеми 3. Розгорнутий план курсової роботи
Організація та проведення емпіричного	1. Визначити методи та процедуру дослідження. 2. Провести заплановане	1. Матеріали з обґрунтованими методологічними

дослідження (II тиждень)	емпіричне дослідження.	засадами дослідження й описом організації та проведення дослідження (опис вибірки та обґрунтування методів і методик). 2. Матеріали дослідження (бланки, протоколи).
Аналіз та інтерпретація отриманих даних (III тиждень)	1. Зробити кількісний та якісний аналіз результатів дослідження, перевірити їхню статистичну значимість. 2. Пояснити виявлені факти та сформулювати висновки щодо закономірностей досліджуваного явища.	Тезисно оформити висновки за результатами емпіричного дослідження
Формулювання висновків і написання тез (IV тиждень)	1. Співвіднести та узгодити теоретичну модель досліджуваного явища й емпіричний матеріал, отриманий в результаті дослідження. 2. Узагальнити результати дослідження.	Подати науковому керівнику курсової роботи матеріали з кінцевими висновками індивідуально-дослідницького завдання і тези для перевірки та підпису.

Варіативні завдання практики для дистанційного формату

На виконання Наказу № 216 ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Романа Петришина від 01.09.2020 року, на час віднесення м.Чернівці до «червоного» рівня епідемічної небезпеки навчальні та виробничі практики студентів ЧНУ проводяться у дистанційній формі. У

зв'язку з цим для студентів пропонуються до виконання такі види практичних завдань:

Завдання	Результати роботи студента
<i>Підготовчий етап (Змістовий модуль 1)</i>	
<p>1. Участь у настановчому інструктажі. Ознайомлення з вимогами щодо практики.</p>	<p>Оформлення щоденника практики. Складання графіка роботи на практиці (дні і час взаємодії студента-практиканта в онлайн-форматі з психологом від бази практики).</p>
<i>Основний етап (Змістовий модуль 2)</i>	
<p>2. Ознайомлення з місячним планом роботи психолога, складання власного індивідуального плану роботи на практику на основі плану психолога з урахуванням завдань практики, отриманих на кафедрі</p>	<p>Індивідуальний план роботи на практику.</p>
<p>3. Опанування консультативною діяльністю психолога</p>	<p>1)Зняти коротке (2-5 хв.) відео психоедукаційного характеру на актуальну тему: <ul style="list-style-type: none"> • <u>для дорослих</u> (напр., «Як працює наш мозок у ситуації небезпеки?»), «Що означають мої власні емоції?», «Що таке психологічне контейнування?», «Які ознаки свідчать про те, що мені потрібен психолог?», «Як виглядає консультація психолога?», «Що таке психологічні межі?», «Психотехнології збереження та відновлення психічного здоров'я» тощо; <p>один із можливих прикладів відео: https://www.youtube.com/watch?v=GPItIwa8WLY&ab_channel=%D0%9D%D0%B0%D1%83%D1%8</p> </p>

Завдання	Результати роботи студента
	<p>7%D0%BF%D0%BE%D0%BA);</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>для батьків</u> (напр., «Чим психолог може бути корисним вам і вашій дитині?», «З якими питаннями можна звертатися до шкільного психолога?», «Психологічні недоліки і переваги дистанційного навчання», «Нейрогімнастика для дітей та дорослих» тощо; один із можливих прикладів відео: https://www.youtube.com/watch?v=EAAnTlqC8lqg&ab_channel=Grand-Expoonlinechool); • <u>для підлітків</u> (напр. «Важливий вік: що з мною відбувається?», «Міфи і правда про емоційний інтелект», «Яким буває кохання?», «Коли варто звертатися по психологічну допомогу і де її можна отримати?», «Коли це вже не просто поганий настрій...», «5 важливих правил підтримання свого здоров'я» тощо; один із можливих прикладів відео: https://www.youtube.com/watch?v=o06tjasgRmE&ab_channel=%D0%9D%D0%B0%D1%83%D1%87%D0%BF%D0%BE%D0%BA). <p>2) Зняти коротке (2-5 хв.) відео психоконсультативного характеру на актуальну тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>для дорослих</u> (наприклад, «Помилки інтерпретації», «Як усе встигати і мінімально втомлюватися?», «Піклуватися про себе – як? і що?», «Стосунки в парі: злиття чи автономія, половина чи ціле?», «Де шукати мотивацію?», «Карантин: що варто знати про ситуації невизначеності й напруги?» тощо; можливі приклади відео: https://www.youtube.com/watch?v=Z9BOewOVtiE&ab_channel=%D0%9F%D0%BE%D0%BF%D1%8

Завдання	Результати роботи студента
	<p>3%D0%BB%D1%8F%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%8F%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F%D1%81%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B9%D0%9A%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9 ;</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=Rz96gdb_gh8&ab_channel=%D0%9E%D1%85%D0%BE%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9);</p> <ul style="list-style-type: none"> • для батьків (напр., «Урівноваженість дитини й атмосфера у сім'ї», «Як допомогти дитині, яку цькують у школі», «Як зрозуміти, що дитина могла стати жертвою насилля», «Що робити, коли дитина «з'їхала у навчанні, як Бобик з соломи»», «Як реагувати на сильні емоції дитини», «Гаджети і діти – гаджети і дорослі», «Дистанційне навчання: тримаємо баланс», «Дисципліна – найголовніше?», «Як говорити з дітьми про секс» тощо; один із можливих прикладів відео: https://www.youtube.com/watch?v=gaFeIJMXZe&ab_channel=Comfy-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B7%D0%BD%D0%BE%D0%B8lifestyle); • для підлітків (напр. «Як підвищити й зберегти свою самооцінку», «Я дратую, мене дратують... - про що моя дратівливість і що з нею робити?», «Кому можна довіряти і як навчитися довіряти собі», «Ефективні способи поведінки у ситуації булінгу», «Де і як знайти себе», «Як вибрати майбутню професію»,

Завдання	Результати роботи студента
	<p>«Як отримати максимальну користь з дистанційного навчання» тощо; можливі приклади відео: https://www.youtube.com/watch?v=e5EMaU3XDng&ab_channel=7%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB ; https://www.youtube.com/watch?v=hW6M6Fk1wMk&ab_channel=%D0%A1%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%A3%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B0);</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>для дітей молодшого шкільного віку</u> (напр., «Цікава психологія», «А ти вмієш дружити?», «Як не сваритися, а домовлятися?» тощо). <p>*3-поміж завдань 1-2 вибрати одне.</p> <p>3)Для <u>учителів</u> зняти короткий (15-20 хв) відеотренінг, спрямований на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • релаксацію після робочого дня; • профілактику емоційного вигорання; • психоемоційну підтримку та\або мотивацію інноваційної діяльності в умовах НУШ; • тайм-менеджмент; • розвиток психологічної компетентності педагогів тощо <p>4)Для <u>підлітків</u> зняти короткий (15-20 хв) відеотренінг, спрямований на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • релаксацію після робочого дня; • профорієнтацію; • тайм-менеджмент; • психологічну підготовку до ЗНО; • психоемоційну підтримку та\або мотивацію тощо. <p>*3-поміж завдань 3-4 вибрати одне.</p>
4. Проведення студентом-практикантом	Проводити онлайн-консультації в індивідуальному чи груповому форматі (відповідно до плану

Завдання	Результати роботи студента
індивідуальних та/або групових онлайн-консультацій самостійно під супервізією психолога	роботи практичного психолога) за запитом на платформах Skype, GoogleMeet або Zoom. Протоколи консультацій оформляти відповідно до взірця, поданого у методичних рекомендаціях. Заповнення протоколів індивідуальних консультацій. Висновки за результатами індивідуальних консультацій
5. Проведення студентом-практикантом профорієнтаційної роботи	Зняти промовідео (до 4 хвилин) кафедри практичної психології для профорієнтації старшокласників і запропонувати його під час проведення онлайн-профорієнтаційної консультації. Один з можливих прикладів (з поправкою на тривалість ролика – тут вона завелика): https://www.youtube.com/watch?v=4rKWzAvwNjc
6. Подальше знайомство з формами та напрямками професійної діяльності психолога установи.	1) Підготувати ментальну карту або інфографіку за темою, запропонованою психологом бази практики, з метою розкрити суть того чи ін. психологічного явища, феномену, процесу, виду діяльності. (Ментальну карту підготувати в одній із програм: MindMeister, MindMup, XMind, MindJet Mindmanager або іншій. Тут корисним буде огляд http://slaidik.com.ua/oglyad-17-bezkoshtovnih-program-dlya-stvorenniya-intelekt-kart/). Ментальну карту або інфографіку роздрукувати у форматі А2 на цупкому папері в кольорі в 2-х примірниках – для бази практики і для звіту по практиці на кафедрі. 2) Здійснити письмовий аналіз однієї (на вибір студента) із запропонованих нижче корекційних програм. Корекційні програми розміщені на сайті Державної наукової установи

Завдання	Результати роботи студента
	<p>«Інститут модернізації змісту освіти» URL:https://docs.google.com/document/d/1jjQzAxFTFXdzVBaYu5OxcpqMz9gxhmtz_IsEJDisfnM/edit Програми переможців III етапу Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі» у номінації «Корекційно-розвиткові», які отримали гриф Міністерства освіти і науки України URL: https://imzo.gov.ua/vseukrains-kyykonkurs-avtors-kykh-prohram-praktychnykh-psyholohiv-i-sotsial-nykh-pedahohivnovi-tekhnohohii-u-noviy-shkoli/avtors-ki-prohramy/avtors-ki-prohramy-2020/ Програма індивідуальних корекційно-розвиткових занять з розвитку психічних процесів для дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання (Упорядник: Кушнірюк С.В.). Відеокомплекс з формування толерантного середовища в інклюзивних класах (укладач: Дедов О.А.). Програма корекційно-розвиткових занять для дітей із порушеннями когнітивного розвитку та ЗПР (для дітей середнього та старшого дошкільного віку) (автор-укладач: Ромашкіна С. О.) 3)Брати участь у вебінарах, майстер-класах для психологів разом із практичним психологом від бази практики. Форма звітності – конспект вебінару чи майстер-класу. 4)Безпосередня участь у тих видах роботи психолога, котрі визначені керівником від бази практики. Ця діяльність студента-практиканта також має знайти своє відображення у щоденнику практики.</p>
7. Реалізація індивідуального науково-	Тези за результатами дослідження (обсягом 3 сторінки)

Завдання	Результати роботи студента
дослідницького завдання	
<i>Завершальний етап (Змістовий модуль 3)</i>	
8. Підведення підсумків та оцінювання діяльності студентів	1) Підготовка та остаточне оформлення звітної документації з практики. 2) Опис власних вражень від роботи психологом-консультантом, самоаналіз практики: рефлексія власних очікувань та отриманих результатів, від діяльності психолога та усвідомлення специфіки психо-консультативної роботи у співвідношенні з власними вміннями й здібностями (у вигляді есе - до 2-х сторінок формату А4 друкованого тексту у довільній формі) 3) Характеристика студента-практиканта, дана керівником від бази практики за його підписом та підписом керівника бази практики (директора або начальника установи; вірєць характеристики)

ВАЖЛИВО! Перед проведенням онлайн-консультацій **ОБОВ'ЯЗКОВО** ознайомитися із Керівництвом Американської психоаналітичної асоціації з організації сетінгу в дистанційній терапії та Заявою Європейської асоціації психотерапевтів (САП) щодо ситуації, яка склалася у практичній діяльності психологів і психотерапевтів у зв'язку з епідемією COVID-19 (наведено у методичних рекомендаціях з організації практики, Додаток 9), а також з такими матеріалами:

Етичні принципи онлайн-консультування:

https://psyjournals.ru/files/94887/vestnik_psyobr_2017_n2_Guiliano_Baranova.pdf

Проблемні питання онлайн-консультування:

<https://counseling.su/stati?artid=159>

<http://appsychology.org.ua/data/jrn/v7/i33/9.pdf>

Запис вебінару Ігоря Ляха «Психологічне консультування онлайн: особливості підходу»
<https://www.youtube.com/watch?v=RPncCk9Q474>

Звітна документація

(Подається на кафедру не пізніше, ніж через тиждень після закінчення проходження практики для перевірки керівникові від кафедри. Усі матеріали збираються у картонну папку із зав'язками. На папку наклеюється титульна сторінка, візирець якої подано у Додатку 10)

1. Індивідуальний графік роботи практиканта на базі практики (підписаний керівником практики від бази практики і самим студентом).

2. Індивідуальний план роботи студента-практиканта (підписаний керівником практики від бази практики і самим студентом).

3. Щоденник практики (ведеться в окремому зошиті, або на аркушах А4 у друкованому варіанті; керівник від бази практики підписується за кожен день роботи студента-практиканта вкінці опису цього дня, а також на титульній сторінці щоденника).

4. Протоколи спостереження за індивідуальними (не менше 2-х) та груповими (не менше 1) консультаціями, проведеними психологом-керівником від бази практики (у випадку онлайн-формату практики не подаються).

5. Протоколи індивідуальних (не менше 3-х) та групових (не менше 2) консультацій, проведених студентом-практикантом під супервізією психолога-керівника від бази практики. (у випадку онлайн-формату практики їх кількість може бути інша).

6. Звіт про проведення індивідуального науково-дослідницького завдання у вигляді тез, написаних за результатами дослідження (3 сторінки формату А4 друкованого тексту шрифтом Times New Roman 14 пт) і підписаних керівником курсової роботи.

7. Есе «Бути психологом консультантом – для мене це ...»

8. Характеристика студента (за підписами керівника від бази практики – психолога і керівника бази практики – директора чи начальника, а також з печаткою установи).

9. У випадку онлайн-формату практики ще додаються а)ментальна карта або інфографіка у роздрукованому вигляді, б)письмовий аналіз корекційної програми, в)конспект вебінару, якщо такий відвідували, г)відзняті відеоматеріали, у т.ч. проморолик.

Рекомендована література

1. Перелік документів: *нормативно правова документація*: http://cmsps.kr.sch.in.ua/zakonodavcha_baza/dokumenti_scho_lamentuyutj_diyaljnistj/
2. *типова документація психолога*: http://osvita.ua/doc/files/news/652/65201/LIST_MON_1_9_477_24_07_2019.pdf
3. Навчально-методичний посібник «*Нормативно-правові документи України, що регламентують працю психолога в різних сферах практичної діяльності*» <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/12487/2/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%20%28%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%29-min.pdf>
4. Посібник «*Алгоритми діяльності працівників психологічної служби*» за загальною редакцією В.Г.Панка, за посиланням https://drive.google.com/file/d/1ekCuF_cAdr_nXk_Rts5rrMmTGvVeFpoK/view?usp=sharing.
5. Адаптація дитини до школи / Упорядники: С. Максименко, К. Максименко, О.Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 111 с.
6. *Анастаси А., Урина С.* Психологическое тестирование. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 688 с.

7. *Афанасьева Н.В., Малухина Н.В., Пашина М.Г.* Профориентационный тренинг для старшекласников «Твой выбор». – СПб.: Речь, 2007. – 366 с.
8. *Бакли Р., Кэйпл Дж.* Теория и практика тренинга. – СПб.: Питер, 2002. – 352с.
9. *Биркенбиль Ф.* Коммуникационный тренинг: Наука общения для всех. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 352 с.
10. *Бишоп С.* Тренинг ассертивности. – СПб.: Питер, 2001. – 208 с.
11. *Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М.* Словарь-справочник по психодиагностике – СПб.: Питер, 2000. – 528 с.
12. *Бурменская Г.В., Карабанова О.А., Лидерс А.Г.* Возрастно-психологическое консультирование.– М.: Изд-во МГУ, 1990. – 136 с.
13. *Васьківська С.В.* Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
14. *Вачков И.В.* Общие тренинговые методы. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: Учебное пособие. – М.: Ось - 89, 2000. – 224 с.
15. *Выбойщик И.В., Шакуров З.А.* Личностный многофакторный опросник Р.Кеттелла: Учебное пособие. – Челябинск: Изд. ЮУрГУ, 2000. – 54 с.
16. *Горбунова В.В.* Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія соціальна робота. – 2005. – № 3. – С. 18-23.
17. *Горностай П.П., Васьковская С.В.* Теория и практика психологического консультирования. Проблемный подход. – К.: Наукова думка, 1995. – 128 с.
18. *Гришин В.В., Лушин П.В.* Методики психодиагностики в учебно-воспитательном процессе. – М.: Москва, 1990. – 64 с.
19. *Диагностика эмоционально-нравственного развития / ред. и сост. И.Б. Дерманова.* – СПб.: Речь, 2002. – 176 с.: ил.
20. *Документація психолога / Упорядник Т. Гончаренко.* – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 120 с.
21. *Драгунский В.В.* Цветовой личностный тест: практическое пособие. – М.: АСТ; Мн.: Харвест, 2001. – 448 с., ил.

22. *Елисеєв О.П.* Практикум по психології личности. – 2-е изд., испр. и перераб. – СПб.: Питер, 2005. – 509 с.: ил. – (Серия „Практикум по психології”).
23. *Емельянов С.М.* Практикум по конфликтологии. – 2-е изд., перераб. – СПб.: Питер, 2001. – 400 с.
24. Інтелектуальні здібності дитини / Упорядники: С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 96 с.
25. *Кабанов М.М., Личко А.Е., Смирнов В.М.* Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. – Л.: Медицина, 1983. – С. 102-115.
26. *Кипнис М.* Тренинг креативности. – М.: Ось-89, 2005. – 128 с.
27. *Климов Е.А.* Психология профессионального самоопределения. – М.: Академия, 2005. – 304 с.
28. *Коробко С.Л., Коробко О.І.* Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 416 с.
29. *Корольчук М.С., Осьодло В.І.* Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2007. – 400 с.
30. *Кроник А.А., Ахмеров Р.А.* Каузометрия: Методы самопознания, психодиагностики, психотерапии в психологи жизненного пути. – 2-е издание исправленное и дополненное. – М.: Смысл, 2008. – 294 с.
31. *Кузікова С.Б.* Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2006. – 384 с.
32. *Лепіхова Л.А., Татенко В.О.* Методика: «Психологічна група ризику – ПГР» // Психологія. Науково-методичний збірник. – К.: Освіта, 1993. – Випуск № 41.
33. *Ли Д.* Практика групового тренінга. – СПб.: Питер, 2001. – 224 с.
34. *Ментс М. ван* Эффективное использование ролевых игр в тренинге. – СПб.: Питер, 2001. – 208 с.
35. Методичні рекомендації по проведенню тренінг-курсу для підлітків з питань просвітницької роботи щодо здорового способу життя. – К.: Міленіум, 2002. – 48 с.

36. Многофакторная личностная методика Р. Кеттелла. Учебно-методическое пособие / А.Н. Капустина. – СПб.: Речь, 2007. – 100 с. (Серия: Практикум по психодиагностике).
37. *Морено Я.Л.* Социометрия: Экспериментальный метод и наука об обществе / Пер. с англ. – М.: Академический проект, 2001. – 384 с.
38. *Наследов А.Д.* Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. – СПб.: Речь, 2004. – С. 173-176.
39. *Нельсон-Джоунс Р.* Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2002. – 464 с.: ил.
40. *Немов Р.С.* Психология: Учеб. для студентов высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. – 632 с.
41. *Овчарова Р.В.* Практическая психология образования: Учеб. пособие для студ. психол. фак. университетов. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 448 с.
42. *Осадько О.* Технології психологічного консультування. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
43. *Осипова А.А.* Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТЦ Сфера, 2005. – 512 с.
44. Основы психодіагностики. Навчальний посібник. – К.: Главник, 2006. – 144 с. – (Серія «Психологічний інструментарій»).
45. *Перькова О.И., Сазанова Л.И.* Интеллектуальный тренинг: учебно-методическое пособие для учителей и родителей. – СПб.: Речь, 2002. – 221 с.
46. Практикум з психодіагностики / Укладачі: Музика О.О., Остринська В.М., Остринський В.В. – Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 1999. – 167 с.
47. Практикум по арт-терапии / Под ред. А.И. Копытина. – СПб.: Питер, 2000. – 448 с.
48. Практикум по возрастной и педагогической психологии / Под ред. А.И. Щербакова. – М.: Просвещение, 1987. – 232 с.

49. Практикум по общей и экспериментальной психологии. Учеб. Пособие В.Д. Былин, В.К. Гайда, В.А. Ганзен и др. Под общ ред. А.А. Крылова. – Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1988. – 255 с.
50. *Пряжников Н.С.* Профессиональное и личностное самоопределение. М.: Институт практической психологии, Воронеж: МОДЭК, 1996. – 246 с.
51. Психодиагностика. Проблемы и исследования / Под ред. К.М. Гуревича. – М.: Педагогика, 1981. – 232 с.
52. Психодиагностика: Теория и практика / Под ред. Н.Ф. Талызиной. – М.: Прогресс, 1986. – 208 с.
53. Психологічна деонтологія: етичні кодекси: Хрестоматія / Уклад. В.О. Климчук. – К.: МАУП, 2005. – 88 с.
54. Психолого-педагогическая диагностика личности будущего учителя в системе профессиональной ориентации. / Под ред. В.Ф. Моргун. – К.: РУМК, 1990. – 64 с.
55. *Рогов Е.И.* Настольная книга школьного психолога: Учеб. пособие: В 2 кн. – М.: ВЛАДОС, 1998. – Кн. 1: Система работы психолога с детьми разного возраста. – 384 с.
56. *Рогов Е.И.* Настольная книга школьного психолога: Учеб. пособие: В 2 кн. – М.: ВЛАДОС, 1998. – Кн. 2: Работа психолога со взрослыми. Коррекционные приёмы и упражнения. – 480 с.
57. Розвиток пізнавальних процесів дитини / Упорядники: С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
58. *Романова Е.С.* 99 популярных профессий. Психологический анализ и профессиограммы. СПб.: Питер, 2008. – 464 с.
59. *Рубинштейн С.Я.* Методика Коса // Рубинштейн С.Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике. – М.: Апрель-Пресс, Издательство Института Психотерапии, 2004. – С.69-71.
60. *Сівак С.* Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 72 с.

61. *Собчик Л.Н.* Методы психологической диагностики: Диагностика межличностных отношений. Выпуск 3. – М., 1990. – 48 с.
62. *Собчик Л.Н.* Методы психологической диагностики: Метод цветowych выборов модифицированный цветовой тест Люшера. Выпуск 2. – М., 1990. – 88 с.
63. *Собчик Л.Н.* Методы психологической диагностики: Стандартизованный многофакторный метод исследования личности. Выпуск 1. – М., 1990. – 76 с.
64. Тренинг для старшеклассников "Я в мире профессий" // Школьный психолог. – 2003. – № 48.
65. *Фопель К.* Психологические группы: Рабочие материалы для ведущего: Практическое пособие / Пер. с нем. 2-е изд., стер. – М. Генезис, 2000. – 256 с.
66. *Фридман Л.М.* и др. Изучение личности учащихся и ученических коллективов: Кн. для учителя / Л.М. Фридман, Т.А. Пушкина, И.Я. Каплунович. – М.: Просвещение, 1988. – 207 с.
67. *Хлебнікова Т.М.* Ділова гра як метод активного навчання педагога: навчально-методичний посібник для викладачів, слухачів ППО, директорів шкіл, керівників РУО. – Х.: Основа, 2003. – 80 с. – (Серія «Бібліотека журналу «Управління школою»»; Вип. 7).
68. *Худик В.А.* Психологическая диагностика детского развития: Методы исследования. – К.: Освіта, 1992. – 220 с.
69. *Шевандрин Н.И.* Психодиагностика, коррекция и развитие личности: Учеб. для студентов высш. учеб. зав. – 2-е изд. – М.: Гуманит. изд. центр ВАЛДОС, 2001. – 512с.
70. *Шумакова Н.Б., Щепланова Е.И., Щербо Н.П.* Исследование творческой одаренности с использованием тестов П. Торренса для младших школьников // Вопросы психологии. – 1991. – №1. – С. 27-32.
71. *Яценко Т.С.* Основы глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – 382 с.

Титульна сторінка щоденника практики

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Ю.Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи**

Щ О Д Е Н Н И К

ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

студентом _____ групи денної (заочної) форми навчання
спеціальності «Психологія»,
спеціалізації «Практична психологія»

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики (повна назва) _____

Керівник практики від бази практики

(ПІБ, посада)

Керівник практики від факультету

(ПІБ, посада)

Дата початку _____

Дата завершення _____

Чернівці – 20__

Взірець оформлення щоденника*

Дата	Вид роботи	Короткий зміст роботи	З ким проводилось	Кількість осіб	Кількість годин

*У випадку онлайн-формату практики щоденник також заповнюється. Фіксуються усі види робіт, у т.ч. відеозйомка, підготовка інфографіки, презентації тощо.

Додаток 2

Графік роботи студента-практиканта на базі практики*

(взірець)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Керівник практики від бази практики:

посада, ПІП, підпис

«__» _____ 20__ р.

День	Дата	Години роботи на базі практики

Студент ____ групи ____ курсу

підпис

(ПІП)

* Складається на підставі графіка роботи психолога бази практики та з урахуванням вимог кафедри щодо проходження практики

Додаток 3

Індивідуальний план проходження практики*

(взірець)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Керівник практики від бази практики:

посада, ППП, підпис

«__» _____ 20__ р.

№ з/п	Зміст роботи	Примітки

Студент ____ групи ____ курсу _____

підпис

(ППП)

* Складається на підставі місячного плану роботи психолога бази практики та змістово-діяльнісної структури модулів практики

Додаток 4

Протокол спостереження за індивідуальною консультацією, проведеною психологом (взірець)

_____ (ПІБ учасника освітнього процесу)

Дата: _____

Короткий зміст звернення (запиту):

Причина звернення (запиту):

Зміст проведеної роботи

Короткий зміст консультації (описується конспективно у формі діалогу психолога і клієнта; бажано структурувати відповідно до запропонованих етапів консультації, як, наприклад, наведено нижче курсивом; назви етапів можуть відрізнятися і бути позначені відповідно до структури консультації, проведеної психологом)	Психологічні засоби та прийоми, використані психологом-консультантом (укажіть, які засоби та прийоми застосовувалися психологом на кожному етапі консультації)
<i>Вступна частина: «Привіт!»</i> (опишіть, як відбулося привітання і знайомство)	
<i>Початок: «У чому проблема?»</i> (опишіть коротко запит клієнта)	
<i>Основна частина. Збір інформації та постановка цілей: «Чого ви хочете досягти?»</i> (опишіть коротко, як відбувався збір інформації та прояснення цілей клієнта)	
<i>Обговорення альтернатив: «Що ще</i>	

<p><i>можна зробити?» (опишіть коротко, які альтернативні шляхи вдалося визначити психологу разом з клієнтом)</i></p>	
<p><i>Завершення консультації. Висновки і прощання (зазначте, які висновки зробив для себе клієнт; опишіть, як відбулося прощання з клієнтом)</i></p>	

Характер консультації (необхідне вказати) а)загальна емоційна підтримка; б)підтримка прийнятого рішення; в)аналіз та обговорення життєвої ситуації; г)інформування-направлення в інші заклади (непсихіатричні); д)мотивування на пошук психіатричної допомоги; е)інформація про подружні стосунки; з)інформація про вікові особливості дітей; і)рекомендації у сфері сімейних відносин: (і*) стосунків з дітьми, (і**) сексуальних стосунків, (і***) особистих проблем; к)інші рекомендації; л)інші форми (вказати)

Задоволеність клієнта консультацією (за оцінкою консультанта) за п'ятибальною шкалою: 5 – абсолютно задоволений; 4 – швидше задоволений; 3 – важко сказати; 2 – швидше незадоволений; 1 – незадоволений.

Випадок належить до розряду гострих, потребуючих негайної допомоги (так, ні)

Випадок несе суїцидальну небезпеку (так, ні)

Випадок потребує додаткових зустрічей (так, ні)

Випадок потребує передачі іншому консультанту (так, ні), і якщо так, то форми і строки роботи, які рекомендуються (вказати)

Випадок потребує психіатричної діагностики і консультування (так, ні)

Випадок потребує інших видів діагностики (вказати, яких саме)

Необхідність запитів у медичні заклади (є, немає)

Висновки за результатами консультації _____

Висновки за результатами спостереження _____

**Протокол спостереження за груповою консультацією,
проведеною психологом
(взірець)**

Тема групової консультації: _____

Мета групової консультації: _____

З ким проходила: _____

За чий запитом проходила: _____

Дата проведення: _____

Тривалість консультації: _____

Хід консультації

Короткий зміст консультації (описується конспективно; необхідно структурувати відповідно до запропонованих психологом етапів консультації; вказуються основні етапи і зміст кожного етапу)	Психологічні засоби та прийоми, використані психологом-консультантом
<i>Вступна частина</i> (коротко опишіть, як відбувалася вступна частина, як поведилася група, і що робив психолог)	(Назвіть, які психологічні прийоми та засоби використав психолог на цьому етапі, щоб забезпечити довірчий контакт з групою)
<i>Актуалізація проблематики</i> (коротко опишіть, як відбувалася дана частина, у чому полягає суть проблеми, над якою було запропоновано попрацювати, як її сприйняла група)	(Назвіть, які психологічні прийоми та засоби використав психолог на цьому етапі, щоб забезпечити актуалізацію проблематики)
<i>Основна частина</i> (коротко опишіть, як відбувалася дана частина, як	(Назвіть, які психологічні прийоми та

<p>відбувався аналіз проблеми і ситуацій, де вона проявляється, як співпрацювали учасники групи між собою і з психологом)</p>	<p>засоби використав психолог на цьому етапі)</p>
<p><i>Завершення консультації. Висновки і прощання</i> (коротко опишіть, як відбувалася дана частина, які висновки для себе зробили учасники групи)</p>	<p>(Назвіть, які психологічні прийоми та засоби використав психолог на цьому етапі)</p>

Висновки за результатами консультації _____

Висновки за результатами спостереження _____

Додаток 6

Додаток 4
до листа Міністерства освіти і
науки України
від 24.07.2019 № 1/9-477

ПРОТОКОЛ
індивідуальної психологічної консультації

(ПІБ учасника освітнього процесу)

Дата: _____

Короткий зміст звернення (запиту):

Причина звернення (запиту):

Зміст проведеної роботи:

Висновки:

Рекомендації:

Практичний психолог

(прізвище, ініціали)

(підпис)

План-конспект групової консультації
(взірець)

Тема групової консультації: _____

Мета групової консультації: _____

З ким проходила: _____

За чийм запитом проходила: _____

Дата проведення: _____

Тривалість консультації: _____

Хід і зміст консультації

Далі важливо структурувати консультацію, виділивши її покрокові етапи, і представити розгорнутий конспект змісту консультації, додавши до кожного етапу методичні коментарі за типом «як це зробити» і «на що важливе необхідно звернути увагу»

Висновки за результатами групової консультації: _____

**ХАРАКТЕРИСТИКА
СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА**

_____ (прізвище, ініціали)

проходив консультативну практику в

_____ (повна назва установи)

з _____ по _____

Назвати види робіт, у яких брав участь практикант, ступінь проявлених ним умінь і навичок, ставлення його до роботи

Виконання громадських доручень, контакт з колективом

Зауваження щодо виконання програми практики і організаторських здібностей практиканта, готовність до самостійної роботи (за фахом)

Дата " _____ " _____ 20__ р.

Підпис керівника практики
від організації _____

Підпис керівника організації _____

М.П.

**КЕРІВНИЦТВО АМЕРИКАНСЬКОЇ
ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ СЕТТІНГУ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ТЕРАПІЇ**

Їх можна давати для ознайомлення клієнтам або використовувати для пояснення аспектів сеттінгу, специфічних для дистанційних сесій.

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ СЕСІЇ
ДЛЯ КЛІЄНТІВ (Gillian Issacs Russell & Todd Essig)**

Дистанційний сеанс психотерапії відрізняється від особистої зустрічі клієнта і терапевта. Водночас, дистанційний сеанс має мало спільного зі звичайною телефонною розмовою або онлайн зустріччю в Skype. Мета нижченаведених рекомендацій – отримати максимальну віддачу від дистанційних сесій. Кожна рекомендація – це спроба зробити віддалений сеанс якомога більше подібним на особисту зустріч терапевта і клієнта.

1. Найважливіше – забезпечити приватність. Я роблю все можливе для цього, коли ми працюємо в кабінеті, але тепер це завдання лягає на Вас. Будь ласка, докладіть максимум зусиль, щоб усамітнитися в такому місці, де Вас навряд чи підслухають або потривожать. Швидше за все, Вам доведеться просити оточуючих поважати Вашу приватність. Наприклад, їх можна попросити на час сесії увімкнути розважальну програму в іншій кімнаті або послухати щось в навушниках. Також можна придбати пристрої, що створюють білий шум.

2. Постарайтеся влаштуватися зручно, але не занадто. Наскільки це можливо, постарайтеся розташуватися так само, як ви сидите під час очної сесії. Найліпше розміститися на зручному стільці або кріслі. Робоче місце – якщо воно є – підійде ідеально. Не варто лежати в ліжку або на дивані, де Ви зазвичай дивитесь телевизор, так само, як і сидіти на підлозі або бродити по кімнаті або офісу.

3. Поставте коробку із серветками поряд із собою. Якщо хочете, налейте собі склянку води. Але уникайте перекусів або прийняття їжі, навіть якщо Ви знаходитесь поряд з кухнею. Це можна зробити до або після сесії.

4. Будь ласка, одягніться на сесію так, як одягнулися б на нашу особисту зустріч. Навіть, якщо під час телефонної сесії я зовсім Вас не бачу, а в онлайн-сесії бачу Вас тільки вище пояса, реальність така, що Ви знаєте, що на Вас надіте.

5. Вимкніть або переведіть у сплячий режим всі девайси, крім того, який Ви використовуєте для дзвінка, включаючи годинники, ноутбуки, планшети і телефони. Якщо Ви використовуєте смартфон або комп'ютер, закрийте всі програми, крім тієї, яку можна використовувати і, будь ласка, вимкніть повідомлення. Буде ліпше, якщо Ви не будете тримати девайс у руках, а встановите його на спеціальний штатив і надягнете гарнітуру. Якщо ми користуємося лише аудіозв'язком, переконайтеся, що поклали смартфон екраном донизу. Якщо для аудіозв'язку використовується комп'ютер, будь ласка, вимкніть монітор або повністю затемніть екран.

6. Постарайтеся залишити собі додатковий час перед сесією і після неї. 15 хвилин перед сесією найліпше прогулятися по вулиці, якщо є така можливість. Якщо такої можливості немає, можна просто бродити по кімнаті або зробити просту розминку. Призначити іншу віддалену зустріч, дзвінок або діяльність, пов'язану з фокусуванням уваги, впритул до сесії – погана ідея. Вам потрібен час, щоб відволіктися від суєти і налаштуватися на нашу роботу. По закінченні сесії приділіть 15 хвилин для того, щоб пройтися або посидіти в тиші. Пауза перед зануренням у наступну активність дасть час для асиміляції отриманого в сесії досвіду.

7. Локація важлива. Будь ласка, намагайтеся виходити на зв'язок з одного і того ж місця протягом усього часу. Якщо це неможливо, то на початку сесії приділіть пару хвилин опису місця, в якому перебуваєте. Я буду робити так само. Якщо Вам цікаво, де я перебуваю в момент онлайн-сесії, будь ласка, запитуйте.

Я розумію, що ці рекомендації роблять віддалену сесію менш зручною, але користь від них варта витрачених зусиль. І пам'ятайте, ми проходимо через це разом.

ЗАЯВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ПСИХОТЕРАПЕВТІВ (ЄАП)

**щодо ситуації, яка склалася у практичній діяльності
психологів і психотерапевтів у зв'язку з епідемією COVID-19**

Шановні друзі, шановні колеги.

Усі ми живемо у дуже незвичні часи – навіть під час війни не було обмежень соціальних зборів такої різкої міри. Ми одна з найбільш негативно постраждалих професій у цьому появі ізоляції.

Однак ми, мабуть, ліпше, ніж хто-небудь, знаємо, наскільки контакт і відносини важливі в часи кризи та невизначеності. Нарешті, всі наші спроби спрямовані, щоб люди почували себе ліпше з іншими.

Тепер ми опинилися в дуже особливій ситуації. Прямий особистий контакт у більшості європейських країн перешкоджає або навіть забороняється. Навіть без цих офіційних заходів ми розуміємо, що це спосіб захистити багато життів.

Тож єдиний спосіб допомогти нашим клієнтам/пацієнтам – це робота за допомогою Інтернету чи телефону. Ми розуміємо, що в останні роки цей вид роботи набув популярності, але все ще залишається меншиною в нашій практиці. Тепер він повинен стати обов'язковим способом роботи, досить інтенсивним.

Отже, ЄАП пропонує проєкт документа про подібну терапію, підготовлений, головню, нашим колишнім президентом ЄАП Адріаном Роудесом, та збірку регуляторних документів з цього приводу з різних європейських країн. Ми сподіваємося, що це допоможе вам почуватись трохи компетентніше, працюючи в цьому підході. За короткий час ми плануємо включити на нашому веб-сайті деяку функцію «FAQ», що стосується різних питань у кризові часи, тому питання щодо Інтернет-терапії можуть також отримати увагу та відповіді.

Будьте здорові, зберігайте спокій, зберігайте разом!

Євгеніус Лаурінайтіс,

Генеральний секретар ЄАП

Проміжні поради щодо проведення психотерапії в інтернеті

Дорогі колеги,

Населення Європи та європейські психотерапевти стикаються з безпрецедентною ситуацією – швидким поширенням коронавірусу (або Covid-19) по всій Європі. Нас все частіше просять «самоізолюватись» у разі зараження, але також уникати прямого контакту з іншими людьми, а також уникати «зайвих» подорожей.

Це вперше в історії, коли психотерапевтична практика обмежується настільки глибокими способами, і тому ми опиняємось у незвіданих водах. Як психотерапевти, ми працюємо з багатьма вразливими клієнтами або пацієнтами, яких нам не варто легко відмовитись від їхніх життєвих проблем, проблем, які можуть ще більше посилитися через проблеми, що виникають із ситуацією з коронавірусом у деяких випадках.

На щастя, відносно недавній розвиток «Інтернет-психотерапії» надає можливість продовжувати працювати та підтримувати принаймні тих клієнтів / пацієнтів, які можуть та бажають брати участь у цих нових медіа-технологіях. Деякі з вас вже працюють в Інтернеті в рамках своєї психотерапевтичної практики. Для інших може бути новим завданням опанувати як технологію, так і особливості психологічних просторів, пов'язаних із зустрічами в Інтернеті.

В останні роки Інтернет-психотерапія розвивалася як виразний різновид психотерапії чи, можливо, навіть як нової модальності, яка поряд із можливостями, можливостями, а також викликами та прихованими небезпеками має правила, етикет та методи. На жаль, рекомендації з належної практики та онлайн-психотерапевтичної освіти досі недоступні всій Європі.

Отже, ЄАП публікує під керівництвом попереднього президента ЄАП Адріана Роудеса «Тимчасової поради щодо проведення психотерапії в Інтернеті». Ми продовжуватимемо розробляти ці настанови та пов'язану з ним електронну бібліотеку, але тим часом ця проміжна порада дасть необхідну інформацію та рекомендації європейському психотерапевтичному співтовариству.

Будь ласка, знайдіть Інтернет-настанови ЄАП (pdf) тут:

http://news.europsyche.org/eap_member.../EAPonlineGuidance.pdf

У цьому спеціальному інформаційному бюлетені ми також вміщаємо добірку практичних порад та ідей, які потрібно врахувати, які, ми сподіваємось, вам допоможуть:

Тепер ми вивчаємо технічні проблеми, пов'язані з онлайн-форумом або запитанням і відповідями, щоб підтримувати обмін ідеями та передовою практикою серед психотерапевтів, пов'язаних з ЄАР. Ми сподіваємось, що незабаром нам вдасться щось установити. Ми також прагнемо надати посилання на короткі навчальні модулі в Інтернеті, які можуть підтримувати практику онлайн-психотерапії. Щоб отримати подальші оновлення та інформацію з цих питань, зверніться до веб-сайту ЄАР: <https://www.europsyche.org>

Том Варнеке, Березень 2020 року

* Переклад рекомендацій члена-Екзек'ютивів Борд ЄАП пана Андріана Роудса щодо проведення он-лайн консультування та психотерапії (*переклад Гугл та Андрія Молодорича)

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПСИХОТЕРАПІЇ (ЄАП)

Проміжні поради до проведення психотерапії в Інтернеті

У відповідь на пандемію Covid-19 багато терапевтів розглядають можливість роботи в режимі он-лайн зі своїми клієнтами – щоб підтримувати терапевтичний контакт, але мінімізувати ризик як для клієнта, так і для терапевта.

«Інтернет-терапія» зазвичай стосується чотирьох форматів:

- телефон;
- відеоконференція;
- структурована електронна терапія;
- і миттєві повідомлення (МП або «текстовий чат»).

Є надійні докази того, що онлайн-психотерапія ефективна, але це не для всіх. І, хоча, онлайн-терапія поділяє теоретичні концепції, та багато практик терапії віч-на-віч (F2F), існують і відмінності, так само, як існують відмінності між, скажімо, індивідуальною терапією та терапією пар.

Цей документ надається, щоб указати на деякі проблеми, які вам доведеться розглянути, якщо ви не працювали в Інтернеті дуже довго.

Це означає проміжний захід, і його не варто розглядати як повне навчання.

Його підготував *Adrian Roudes*, колишній президент ЄАР і нині голова АКТИ – «Асоціації з консультування та терапії в Інтернеті» (Великобританія). Це не є комплексним документом; подальші зміни будуть внесені на розгляд і ратифікацію до Ради правління ЄАП.

ОЦІНКА

Оцінка складна і потребує ретельної уваги.

Ті, хто не знайомий з роботою в Інтернеті або без навчання, будуть більш обережні при прийнятті онлайн-клієнтів.

Зокрема, вам доведеться звернути увагу на:

Ризики - як оцінити, контролювати та реагувати на:

- ризик самогубства та самопошкодження;
- потенційна шкода для інших;
- ризик для клієнта з боку когось іншого;
- наявність особистої підтримки;
- є необхідність збирання місцевої інформації для реагування на будь-який потенційний ризик.

Психологічний профіль клієнта:

- міцність Еґо;
- використання наркотиків і алкоголю;
- депресії;
- особистісні розлади тощо.

Вам потрібно буде добре подумати про те, які контактні дані вам потрібно мати - у тому числі медичні працівники та соціальні працівники, які є місцевими для пацієнта.

КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ І БЕЗПЕКА

«Skype» не вважається безпечним способом бачення пацієнтів.

*Перегляньте «Примітку про вказівки щодо Skype» за адресою:

<https://acto-org.uk/faq/>

Багато інтернет-терапевтів використовують Zoom.us (<https://zoom.us/>), оскільки це дуже безпечно - відповідає дуже високим стандартам «HIPAA» - правової системи США щодо безпеки в Інтернеті (<https://www.hhs.gov/hipaa/for-professionals/index.html>); Zoom має безкоштовний сервіс, який

дозволяє проводити зустрічі один на один; клієнтам не потрібно встановлювати Zoom на своїх комп'ютерах.

Вам доведеться нагадувати своїм клієнтам таке:

- Знайдіть приватне, безпечне місце для проведення сеансів (не в барі чи таксі!);
 - Переконайтесь, що інші не можуть чути звук чи бачити екран;
 - Зауважте, чи не говорите ви занадто голосно, якщо в навушниках;
 - Обговоріть зі своїм клієнтом, чи можете ви / не можете записувати сеанс;
 - Якщо вони можуть вести прямий запис сеансів, вони повинні зберігати запис у захищеному безпечному файлі
 - Вони можуть побажати очистити історію свого веб-переглядача або електронну пошту - чи тексти - після терапевтичного сеансу, щоб уникнути порушення інших конфіденційності інших осіб.
- Також вам потрібно буде зберігати записи, комп'ютеризовані нотатки, контактні дані тощо у безпечних захищених файлах – так, як би ви зберігали фізичні нотатки у заблокованій шафі.
- * Ви можете скористатися захищеною електронною поштою, наприклад, Hushmail (<https://www.hushmail.com/>) або ProtonMail (<https://protonmail.com/>).

КОНТРАКТ

Можливо, ви бажаєте переписати свій контракт на роботу в Інтернеті:

- щоб ваш клієнт дав згоду на роботу в Інтернеті - і яку форму терапії;
- уточнити, що робота охоплюється правовою системою вашої власної країни;
- щоб робота була охоплена вашим професійним органом з питань етики та скарг (і дайте посилання);
- ви повинні заявити, що Ви не можете надати близьку «невідкладну допомогу», і підтвердити, що вони знають, як отримати доступ до цього місця;
- вам потрібно буде звернути увагу на наявність деталей «контакту з безпеки».

- Щоб висвітлити, як буде здійснено оплату;
- рекомендується оплата заздалегідь;
- деякі пропонують різні тарифи або «попереднє бронювання» для роботи в Інтернеті;
- клієнти можуть мати право скасувати онлайн-послугу за певний час;
- ви можете укласти договір, що ви зберігаєте право власності на будь-який «запис» сеансу (відео, електронні листи, тексти).

ПИТАННЯ «УПРАВЛІННЯ»

- Вам потрібно забезпечити, щоб ваше страхування (або страхування роботодавця) покривало роботу в Інтернеті, особливо якщо воно міжнародне.
- Перевірте, чи у вашому професійному органі або юридичній системі немає конкретних правил / законів, що регулюють роботу в Інтернеті.
- Якщо ви працюєте на міжнародному рівні, вам потрібно перевірити, чи є в цій країні закони, що обмежують практику психотерапії.
- Вам потрібно буде оновити (або створити !!!) «Політику конфіденційності / GDPR» та «Соціальні медіа», яка охоплює роботу в Інтернеті.

* [Дивіться: <http://adrianrhodes.net/social-media-policy/> та <http://adrianrhodes.net/privacy-policy/>

*Зверніть увагу: це мій копірайт!]

ТЕХНІЧНІ ПИТАННЯ

Ви (та клієнт) потребуватимете (залежно від носія, яким ви користуєтесь):

- комп'ютер, планшет, смартфон (не рекомендується) з камерою, мікрофоном; - можливо, навушники;
- достатню Інтернет-ширина широкосмугового сигналу або 4G-сигнал для середовища, який ви використовуєте.

Переконайтеся, що ви можете використовувати технологію; заздалегідь попрактикуйтесь.

- Майте (створіть) план Б, на випадок, якщо технологія підведе: або інший пристрій або електронний лист або номер телефону, який вони можуть використовувати.

Зверніть увагу на конфіденційність та безпеку сеансу в кінці сесії.

Якщо ви працюєте на міжнародному рівні, перевірте безпеку Інтернету в країні клієнта.

* Добра інформація доступна за посиланням:

https://en.wikipedia.org/.../Internet_censorship_and_surveill...

щодо прав людини перевірте:

https://en.wikipedia.org/.../List_of_human_rights_arHcles_by_...

Структурована терапія електронною поштою є «асинхронною»:

- наприклад, це не одночасний обмін електронними листами;
- як правило, пацієнт проводить «сеанс» (наприклад, 50 хвилин), пишучи повідомлення електронною поштою та надсилаючи його терапевту, наприклад, у вівторок;
- терапевт може прочитати його потім - але, пізніше (скажімо, у четвер), він прочитає (знову) і відповідь електронною поштою, написаною за 50 хвилин.

Система миттєвих повідомлень (М.П. - текстовий чат) є синхронною:

- терапевт і клієнт надсилають один одному текст за погоджений час сесії (скажімо, 50 хвилин);
- МП, якщо зроблено безпосередньо на смартфоні, комп'ютері чи планшеті, клієнт буде мати копію сеансу; подумайте, чи хочете ви цього;
- якщо МП виконується на захищеній платформі, такі як Zoom, ви можете контролювати будь-який запис;
- більше, ніж будь-яка інша терапія, це вимагає кваліфікованого використання контр-переносу.

КЛІНІЧНІ ПРОБЛЕМИ

Люди по-різному діють в Інтернеті; Вам, можливо, доведеться адаптувати свою теоретичну точку зору або клінічні методи для відповіді. Зокрема:

- «Цифрові вихідці», які вирости в Інтернеті, знають його набагато більше, ніж «цифрові іммігранти», яким довелося вчитися пізніше в житті.

- Ви, ймовірно, втратите «присутність» з деякими клієнтами, але інші будуть процвітати і здаватимуться більш інтимними в Інтернеті, особливо в роботі по телефону або МП.

- «Ефект дезінгібації» в Інтернеті означає, що деякі люди відкриваються в Інтернеті дуже швидко та інтенсивніше. Це може бути вражаючим спочатку.

(https://www.researchgate.net/.../8451443_The_Online_Disinhibi...)

У результаті захисти й опір можуть бути значно знижені.

- «Диференціал потужності» змінено на набагато рівноправніші відносини: ви не будете сильно «володіти» терапією; клієнти часто більш «природні», ніж у налаштуваннях F2F (віч-на-віч); вони більше схожі на «клієнтів», ніж на «пацієнтів».

- Аналогічно, «вільні асоціації» повинна розглядатися інакше Інтернеті: люди будуть «зустрічатися» у власному просторі; вони можуть показати вам фотографії, артефакти тощо, вони можуть «приходити», сидячи в різних кімнатах будинку або в саду; клієнти також можуть використовувати домашніх тварин, подушок, їжу тощо як захисні засоби. Однак усе це є МАТЕРІАЛОМ для врахування та включення – не засуджується.

- Робота зі структурованою електронною поштою, телефоном або МП («текстом») може бути дуже інтенсивною, якщо виконана належно (і «контр-перенос» особливо важливий).

Однак недбалій терапевт може легко відволіктись і втратити концентрацію.

- Терапевти різних модальностей можуть – повинні – коригувати свої прийоми – наприклад, художня психотерапія, когнітивна аналітична терапія – навіть психоаналітичні терапевти.

- Вам потрібно буде приділити особливу увагу звуку, освітленню та фону, якщо використовуєте відео; попрактикуйте це «оком клієнта», перш ніж почати працювати в Інтернеті.

Терапевти можуть надмірно турбуватися про те, що відбувається в онлайн-терапії. Однак у терапії F2F (віч-на-віч) часто існують паралелі:

- Пацієнти прибувають із запізненням і змушують нас чекати.

- Вони різко виходять – несподівано йдуть – закривають кришку ноутбука.
 - Сигнал випадає.
 - Хтось стукає у ваші двері.
 - Вони одягаються або діють неналежно. (У мене колись був пацієнт, що прийшов голий на сесію F2F під час роботи в лікарні!).
 - Вони можуть залишити нас із занепокоєнням щодо їх безпеки в кінці сесій – як F2F, так і в Інтернеті – і без змоги «діяти».
- Вам доведеться приділити особливу увагу закінченню терапії, і тому, як вони будуть підтримуватися.

КОНТРОЛЬ І НАВЧАННЯ

Оскільки робота в Інтернеті, в більшості випадків, дуже схожа на терапію F2F, подумайте про пошук супервізора, який знає роботу в Інтернеті.

Ще ліпше, знайти хороший тренінг з підготовки до роботи в Інтернеті.

[АКТІ рекомендує післядипломний тренінг у цій кваліфікації – 80 годин навчання.]

Нарешті, АКТІ формулює «Компетенції» для онлайн-терапії. Перший проект доступний за посиланням:

<https://acto-org.uk/acto-recomnded-competences-for-counsel.../>

Адріан М. Роудес

Титульна сторінка звіту про проходження практики

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Ю.Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

З В І Т
ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

студентом _____ групи денної (заочної) форми навчання
спеціальності «Психологія»,
спеціалізації «Практична психологія»

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики (повна назва) _____

Керівник практики від бази практики

(ПІБ, посада)

Керівник практики від факультету

(ПІБ, посада)

Звіт захищений з оцінкою

(прописом)

Чернівці, 20 _____

РОЗДІЛ 3 КРИТЕРІЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ОЦІНОК ЗА ПРАКТИКУ

Відмінно:

Виконання програми практики: дотримання режиму практики, відсутність негативних відгуків, позитивний відгук керівника практики від установи, на базі якої проходила практика, своєчасне виконання індивідуального плану.

Ведення документації: регулярне ведення щоденника практики, своєчасне і якісне оформлення звітів.

Оцінка професійних якостей: морально-етичний обрис, загальна культура, професійний такт, комунікабельність, організаторські здібності.

Добре:

Виконання програми практики: неістотні зауваження щодо режиму практики, відсутність негативних відгуків, позитивний відгук керівника практики від установи, на базі якої проходила практика (із зазначенням окремих зауважень), своєчасне виконання індивідуального плану.

Ведення документації: своєчасне оформлення звіту.

Оцінка професійних якостей: морально-етичний обрис, загальна культура, професійний такт, комунікабельність, організаторські здібності.

Задовільно:

Виконання програми практики: нерегулярне дотримання режиму практики, наявність негативних зауважень у відгуку керівника практики від установи і організації, на базі якої проходила практика, зауваження щодо виконання індивідуального плану.

Ведення документації. Переважна більшість питань програми у звіті висвітлена, однак мають місце неточності, помилки, логічні

похибки. Оцінка професійних якостей: характеристика студента в цілому позитивна.

Незадовільно:

Виконання програми практики: недбале дотримання режиму практики, неповний обсяг годин, негативний відгук керівника практики від установи чи організації, де проходила практика.

Ведення документації: неякісне і несвоєчасне оформлення звіту.

Оцінка професійних якостей: нетактовне, неухвалюване ставлення до колег і користувачів соціальних послуг.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання			Залік\ Екзамен Модуль 4 – контроль	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	40	100
5	35	20		

Види підсумкового контролю відповідно до видів практики студентів спеціальності «Психологія», спеціалізації «Практична психологія»

Курс	Се- местр	Вид практики	Вид контролю
II	3	Ознайомлювальна	Залік
III	6	Психодіагностична	Залік
IV	7	Консультативна	Екзамен

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За національною системою	За системою навч. закладу	Пояснення
A	5 (відмінно)	90-100	Відмінне виконання завдання
B	4 (добре)	80-89	Виконання на рівні, вищому за середній
C	4 (добре)	70-79	Загалом добре виконання завдання
D	3 (задовільно)	60-69	Непогане виконання завдання
E	3 (задовільно)	50-59	Якість виконання відповідає мінімальним критеріям
FX	2 (незадовільно з обов'язковим повторним слуханням курсу)	35-49	Необхідна подальша серйозна робота
F	2 (незадовільно з обов'язковим повторним слуханням курсу)	1-34	

ПІСЛЯМОВА

(обов'язкова для прочитання!)

Перед початком практики студент має чітко усвідомити **2 важливих моменти**:

- *організаційний*: практика не перескладається, тобто, якщо студент не пройшов вчасно практику і не склав залік або екзамен, він не має права на повторне їх проходження і складання, і в такий спосіб набуває академічної заборгованості, котру неможливо ліквідувати;

- *емпірично-рефлексивний*: студент має шанс отримати максимально корисний у плані фахової підготовки досвід під час проходження практики тільки тоді, коли він, ознайомившись зі змістом і завданнями практики, сам для себе конкретно формулює завдання, чого він хоче навчитися на практиці, на які запитання він для себе хоче знайти відповіді; лише усвідомлюючи свої очікування та власні завдання проходження практики («Для чого я туди йду?»), можна сподіватися на реальний результат.

Завершуючи обґрунтування значення практики як надзвичайно важливого модуля у навчальному плані підготовки студентів-психологів, наводимо розмірковування самих студентів, котрі вони подали у своїх есе, написаних за результатами проходження практики. Сподіваємося, що ці есе надихнуть інших студентів сповна реалізувати себе під час виконання завдань практики і максимально збагатити свою скарбничку досвіду психологічними уміннями та мудрою філософією життя.

САМОАНАЛІЗ ДОСВІДУ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ У ШКОЛІ

Юлія Федорюк, студентка 2-го курсу
денної форми навчання,
кафедра практичної психології, 2019

Практика відкрила мені очі на багато речей.

По-перше, вона допомогла мені переконатися у правильності свого професійного вибору та – несподівано для мене – у його доцільності. Тобто у моїй школі психолог був поняттям абстрактним. Я, чесно кажучи, не знала ні як він виглядає, ні як його ім'я. У школі, в якій я проходила практику, було цікаво спостерігати, як ставляться учні до психолога. Досить неочікуваним було бачити, як діти радіють психологові, як кожен, без винятку, вітається з нею, коли вона проходить по школі, та інші такі наче непомітні, але такі суттєві відмінності у ставленні учнів та педагогів до шкільного психолога.

Психолог 5-ї школи м.Чернівці виявилася дуже приємною у спілкуванні людиною та фанатом своєї справи. Вона лише одного разу звернулася до документів для уточнення інструкції методики. Вона проводила інструктажі та пояснення щодо особливостей ведення документації та проведення методик в усному вигляді та завжди використовувала приклади.

Мені було комфортно кожного ранку приходити до школи, адже я знала, яка приємна та дружня атмосфера мене там очікує. У кабінеті разом з психологом працює соціальний педагог. І ми часто разом з ними жартували. Кожен наш день закінчувався чаєм із солодощами і обговоренням своїх вражень від робочого дня.

Що ж до так званих «очікувань\реальності», то тут я хочу зазначити, що не варто розраховувати побачити все «як на картинці», де психолог має великий, наповнений іграшками і пуфиками кабінет, і школу з яскравими стінами. Чесно, я сподівалася побачити психолога, який часто сидить з учнем чи ученицею і проводить бесіду у своєму кабінеті, проте за час нашої практики не було жодної такої ситуації. Я гадала, що ми застосуємо багато методик, які вивчили за півтора року

навчання в університеті та побачимо нові. Проте за 2 тижні ми проводили лише анкетування та обробку цих анкет, одну профілактичну роботу та багато-багато роботи з документами.

Повернуся до доцільності свого вибору. Кожній людині – я вже не кажу про дітей та підлітків – важливо мати в житті когось, хто допоможе тобі в критичних життєвих ситуаціях. Що ж до учнів шкіл, то спектр їхніх психологічних проблем важко охопити однією сторінкою переліку, а їхнє психологічне здоров'я повинно стояти на першому місці і бути важливішим за успішність навчання. Саме тому я вважаю, що фраза «зачем нужен этот психолог», особливо від батьків, абсурдна. Це те ж саме, що сказати «навіщо моїй дитині школа».

Але стереотипи ставлення до шкільного психолога насправді є найменшою проблемою у його роботі. Те, яку величезну кількість роботи повинен робити психолог у школі, може «звести студента з розуму». Величезна кількість документації, постійна зайнятість, проведення психодіагностичної, психокорекційної та психопрофілактичної роботи з більш як 25-ма класами, з педагогами, постійна психологічна допомога за запитом учнів, батьків, учителів. У нашому випадку психолог ще викладала навчальну дисципліну «Захист Вітчизни». Це все могло б назавжди відібрати бажання працювати за цією спеціальністю. Проте є те, що змушує продовжувати мене вчитися за обраним фахом: бажання бути корисною, допомагати комусь і бути підтримкою тому, хто на неї розраховує, а ще більше тому, хто не розраховує.

САМОАНАЛІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ ПСИХОЛОГОМ-ПСИХОДІАГНОСТОМ У ШКОЛІ

Алла Яківчик, студентка 3-го курсу заочної форми навчання, кафедра практичної психології, 2017

Мої враження від практики підказують мені висновок про те, що діагностичний напрямок у роботі психолога посідає одне із чільних місць. Психодіагностична діяльність психолога практично постійно знаходиться в ситуації, яка вимагає від нього пошуків спонукань, визначення психологічних причин, мотивів тієї чи іншої поведінки клієнта, його ставлення до середовища, здійснення корекції виявлених недоліків, складання перспективної програми розвитку кожного клієнта.

Я також зрозуміла, що усі методи психологічного дослідження і впливу на особистість несуть у собі психодіагностичні функції. Клієнт може дізнатися про властивості свого характеру із суто психодіагностичних опитувальників рис характеру, про властивості поведінки в соціумі із тренінгів спілкування і поведінкової терапії, із консультацій з психоаналізу, про риси характеру, що створюють проблеми у сімейному житті - з консультацій та груп сімейної терапії.

Проблема використання психологічного інструментарію полягає не в тому, використовувати чи ні тести та інші методи і методики, а в тому, з якою метою вони використовуються. Психологічні методики можна використати з метою жорсткого відбору, селекції піддослідних (такий підхід не повинен застосовуватись у системі шкільних освітніх закладів як недоцільний!), а також з метою виявлення причин окремих порушень або недоліків з метою їх корекції та сприяння розвитку учасників педагогічного процесу. Саме останній підхід і є найбільш виправданий, на мою думку, у процесі застосування психодіагностичного методу.

САМОАНАЛІЗ ДОСВІДУ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Тамара Данилюк, студентка 4-го курсу заочної форми навчання, кафедра практичної психології, 2016

При всій важливості теоретичних знань, методичної підготовки та практичного досвіду психолога, головним «інструментом» у його роботі з клієнтом є він сам. Психолог працює собою, своїм «Я».

Тому для мене дуже важливо розібратися, які саме якості власного «Я» є головними і як їх можна розвивати.

Джеймс Бьюдженталь вважає, що робота психолога (у Бьюдженталю – психотерапевта) - це особливий вид мистецтва. І тому тут, як і в будь-якому виді мистецтва, величезну роль відіграють інтуїція, гнучкість, незалежність. Але є і специфічні «складові» цього мистецтва, суть яких полягає в здатності психолога актуалізувати турботу клієнта про власне життя і його роботу щодо змін. Тому Бьюдженталь вважає, що психологи, здійснюючи психокорекційну діяльність, не лікують хвороби або порушення, а «звільняють бранців»; вони схожі скоріше на «групу рятувальників», що допомагають людині вийти з в'язниці (власної внутрішньої в'язниці страхів, стереотипів, невіри в себе тощо) і жити більш вільно. Тому видається справедливим говорити про те, що психокорекційна робота психолога полягає насамперед у сприянні внутрішньому пошуку клієнта, допомозі йому розібратися в собі і знайти шлях до власних сил.

Для мене абсолютно очевидно, що надзвичайно важливими для психолога є зацікавленість людьми, прагнення ще ліпше їх зрозуміти, задоволення від спілкування з людьми, повага і прийняття кожного – те, що у психології називають афіліацією.

Психолог, маючи у своїх руках у якості інструменту, як правило, лише бесіду, повинен налаштувати свої почуття на те, що відбувається, на легкі, часто невербальні натяки. Для психолога ця чутливість, як мені здається, основна якість, тому що без неї він фактично залишається сліпим і може діяти тільки навмання.

Одна з похідних цієї чутливості - продуктивне слухання. Воно так само є найбільш фундаментальним умінням психолога, тому що все інше спирається на його розвинену здатність чути одночасно на багатьох рівнях. Таке слухання чимось значно більше, ніж пасивне фіксування - це те, що включає інтуїцію, рефлексію і спеціально розвинену емпатію.

Також, мені здається, дуже важливим, що психолог повинен уміти правильно і чітко висловлювати свою думку. Для цього у нього повинна скластися однозначна картина світу, яка спирається, я думаю, на цілу бібліотеку книг і на досить довгий і продуктивний досвід.

Готовність до постійного безперервного розвитку, постійно зростаюча здатність усвідомлювати, оцінювати, адекватне позитивне ставлення до знань, наполегливість, чіткість цілей і відданість своїй професії - це все тільки найнеобхідніші якості психолога.

Саме на такі роздуми щодо важливих якостей психолога налаштувала мене практика з психокорекції. Протягом усієї практики я переживала необхідність у чітких орієнтирах у тому, яким має бути психолог, щоб його вплив допомагав клієнту. І ось саме такі якості, які зазначено вище, мені видалися найбільш актуальними у процесі психокорекційної діяльності. Це те, що я спостерігала у практичного психолога школи, і те, що відчуваю необхідним розвивати у собі.

САМОАНАЛІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ ПСИХОЛОГОМ-КОНСУЛЬТАНТОМ У ШКОЛІ

Євгенія Павлинська, студентка 4-го курсу денної форми навчання, кафедра практичної психології, 2015

*Я як психолог нічого не додаю
до внутрішнього світу іншого.
Я лише роблю сцену його життя
більш освітленою.*

С. Петрушин

Психологічне консультування є скоріш мистецтвом, ніж наукою. Психолог-консультант має справу з найскладнішим і найважливішим об'єктом – людською психікою. Головний закон цієї взаємодії такий, як і в медицині: «Не нашкодь». Тому проблемна ситуація клієнта розглядається як математична задача з багатьма невідомими, які консультанту потрібно знайти й упорядкувати. Цей процес аналогічний до роботи вправного детектива, який уміє бути водночас і чутливим, і розсудливим, щоб, з одного боку, не втратити жодної деталі, з іншого – зрозуміти психологію життя настільки, щоб чітко визначити проблему, з якою до нього звернулися.

Від людини, яка надає психологічну допомогу, окрім професійних знань і володіння методикою психотерапії, необхідна стійка система переконань, світогляду, що надає самому консультанту впевненості в собі. Отже, для успішного професійного функціонування психологу необхідно з'ясувати для себе питання сенсу життя та місця в ньому своєї професійної діяльності.

Консультування шкільного психолога має свою специфіку. Його консультація починається тоді, коли відчиняються двері кабінету й на порозі з'являється збентежений клієнт, а закінчується тоді, коли він радісний востаннє зачиняє ці двері й робить упевнений крок у «нове життя». Скільки при цьому пройде часу, наперед не скаже ніхто: можливо, 2-3 зустрічі, а можливо, - 10 -15.

Крім традиційного «вузького» розуміння психологічного консультування як бесіди консультанта з клієнтом, можливе

«широке» розуміння процесу психологічного консультування. Воно охоплює і діагностику, і корекцію, які в даному випадку є засобами допомоги клієнтові у розв'язанні його проблем.

Необхідність психологічного консультування в школі викликана тим, щоб допомогти клієнту (учневі, батькові, вчителю) виявити своє істинне «Я» і знайти в собі мужність стати цим «Я».

Психолог не має права бути ініціатором психологічної консультації. Така його ініціатива може бути розцінена як втручання у приватне життя іншої людини, що автоматично призводить до професійної дискредитації психолога.

Проходження психоконсультативної практики дозволило мені усвідомити, що джерелом проблем є не та людина, на яку скаржаться, а та, яка скаржиться. Це означає, що консультацію може отримувати той, хто звернувся до психолога. Та якою б великою не була спокуса запросити на консультацію інших учасників для обговорення ситуації, психолог не може цього робити, оскільки не може бути ініціатором. Впливати на ситуацію він може тільки через клієнта, використовуючи можливості, доступні клієнтові в його становищі.

Психолог-консультант, до якого звернувся клієнт зі своїми проблемами, повинен вимагати від нього роботи душі для опанування себе. Серйозність ставлення психолога до проблеми клієнта має відповідати серйозності ставлення клієнта до своєї проблеми.

Психолог-консультант повинен прагнути діяти в суворій відповідності досвідові клієнта й безпомилково «влучати» в зону його найближчого розвитку.

Відчуваю, що багато з цього мені вдалося реалізувати у своїй власній діяльності під час проходження практики. Але ще більше залишилося відкритих для мене питань, ще більше усвідомлено пунктів, над розвитком яких необхідно працювати.

Я зрозуміла, що для мене прагнення допомагати людям - найбільш вагома причина мого власного вибору цієї професії. Будь-який психолог, навіть якщо він займається

фундаментальною наукою, працює в тісному контакті з людьми і для людей.

САМОАНАЛІЗ ДОСВІДУ ПСИХОКОНСУЛЬТАТИВНОЇ ПРАКТИКИ

«Бути психологом-консультантом – для мене це...»

Ніна Степанець, студентка 4-го курсу
заочної форми навчання,
кафедра практичної психології, 2019

Навчаючись уже 4-й рік за спеціальністю «Практична психологія», я визначила для себе одну з найбільших переваг вивчення даної науки, яка полягає у тому, що ви дізнаєтеся не тільки, як працює психіка в цілому, але і як використовувати її властивості у конкретних ситуаціях.

Психологія не раз ставала мені у пригоді, допомагала контролювати себе у певних життєвих ситуаціях; навіть якщо вона не розв'язувала усі мої проблеми, вона могла запропонувати мені певні методи для контролю чи пояснення моїх емоцій, покращення пам'яті, усунення небажаних звичок, а також позитивного впливу чи маніпулювання людьми. Ці фактори посприяли формуванню об'єктивного ставлення до себе, що корисно для аналізу власної поведінки.

Під час проходження практики я мала змогу ближче познайомитися саме з практичною складовою роботи психолога. Спостерігаючи за проведенням та самостійно проводячи групові й індивідуальні консультації, я ознайомила з роботою психолога «в дії». Також мені вдалося трохи покращити свої лідерські навички. Я зрозуміла, що кожен психолог повинен учитися, аби вміти цілеспрямовано використовувати невербальні сигнали, а також «читати» ці сигнали від оточуючих. Не менш важливе встановлення зорового контакту та використання тону голосу для посилення свого повідомлення, аби клієнт належно сприймав отриману інформацію.

Загалом консультативна практика допомогла мені спробувати себе у ролі психолога-консультанта, дала

можливість працювати з людьми. Я зрозуміла, на які аспекти потрібно звертати більше уваги, як потрібно вести себе з клієнтами. Тепер я почала ставитися до роботи психолога набагато відповідальніше, адже розуміла, наскільки багато зусиль та енергії потрібно вкладати, працюючи з людьми.

Отже, бути психологом-консультантом – для мене це, перш за все, величезна праця над собою. Психолог повинен день у день здобувати нову інформацію, аби мати величезний багаж знань, уміти застосовувати ці знання на практиці. Також у спеціаліста повинні бути вміння контролювати свою поведінку та емоції, хороші навички комунікації, здатність до об'єктивної оцінки себе, своїх можливостей, а також до ситуації, яка склалася.

САМООЦІНКА ДОСВІДУ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Юлія Чекмак, студентка 5-го курсу заочної форми навчання, кафедра практичної психології, 2015

Мій невеликий досвід роботи психологом у педагогічному коледжі під час практики дозволив мені відчувати основні труднощі цієї професійної діяльності та побачити свої фахові схильності й можливості. І незважаючи на те, що різні види діяльності практичного психолога мені вдавалися з різним ступенем успішності, вимагали від мене оперативного поповнення знань, високої відповідальності, значних емоційних затрат, позаурочної роботи, проходження виробничої практики дозволило мені більше упевнитися у виборі своєї професії.

Я усвідомила, що робота психолога пов'язана з певним ризиком, оскільки він відкритий для спілкування з різними людьми, а їхні установки не завжди миролюбні і чесні. У разі неправильної поведінки психолога з перших хвилин зустрічі він може бути залучений до гри клієнта або може стати жертвою його маніпуляцій. Тому перші хвилини зустрічі психолога з клієнтом – це своєрідний поєдинок, у якому психолог з'ясовує, хто до нього прийшов і навіщо. У даному випадку психолог

повинен попросити клієнта обґрунтувати, чого він очікує від консультації та консультанта.

Для мене було несподіваним відкриттям, що психолог-консультант має право відмовитися від консультації. Цим правом доцільно користуватися у випадках, коли клієнт і його ситуація викликають у психолога бурхливу емоційну реакцію неприйняття або пережукуються з власними особистими нерозв'язаними проблемами. У першому випадку психолог не зможе перейнятися проблемою клієнта через засудження його думок і дій, у другому – існує небезпека використання психологом клієнта для своєї корисливої мети.

Під час нашого професійного навчання складається таке ідеалістичне уявлення, що психологічну допомогу може здійснювати людина, в якій немає психологічних проблем. А якщо вони є, то психотерапевтичний процес відбуватиметься на користь розв'язання проблем психолога, і відбуватиметься підсвідомо. Наприклад, якщо психолог сьогодні розмірковує про своє розлучення, то, обговорюючи схожу проблему клієнта, він розглядатиме її в руслі своїх проблем. Але в житті в усіх нас час від часу виникають свої психологічні проблеми. Як тут бути?

Під час практики я для себе зробила такий висновок щодо даного питання: треба усвідомлювати наявність своїх проблем і пам'ятати про них, щоб вони не впливали на консультативний процес іншої людини. Наприклад, якщо у психолога напружені стосунки зі своїм дорослим сином, то краще не консультувати клієнта, який має таку ж саму проблему. Для цього потрібен час для отримання певного досвіду в роботі з наступним клієнтом і знову ж такою самою ситуацією, щоб ліпше уявляти картину, яку «вимальовує» клієнт, але знову ж таки не приміряти до себе.

Окремим видом роботи на практиці була робота навчально-просвітницька. Під час проведення лекційних, тренінгових і практичних занять зі студентами-майбутніми учителями й вихователями я усвідомила рівень своїх теоретичних знань з психології, навчилася ними ділитися і вдосконалювати їх, використовуючи на практиці. Довелося докласти значних зусиль для підготовки до таких занять, щоб

зуміти й бути готовою відповісти на запитання слухачів, пояснити (а спочатку зрозуміти самій!) конкретні психологічні питання, проблеми. Досвід проведення лекційних занять – це ще й досвід діалогу з широкою аудиторією, досвід оволодіння увагою цієї аудиторії, досвід керування колективним процесом міркування. І рідкісні відчуття удачі у цьому – надихають.

Навчальне видання

**ПРОФЕСІЙНА ПРАКТИКА ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ОПП
«ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Навчально-методичний посібник

Укладачі:

Душкевич Мар'яна Михайлівна,

Лісова Олена Сергіївна,

Радчук Валентина Миколаївна

Літературний редактор О.В.Лукул